

CATALÀ

Suficiència

C1 - Marc europeu comú de referència per a les llengües

PRESENTACIÓ

El llibre *Català Suficiència (C1)* és una proposta d'aprenentatge per tasques que té en compte les programacions de la Direcció General de Política Lingüística i abasta la totalitat del nivell C1 del *Marc europeu comú de referència per a les llengües*.

S'han inclòs en un mateix volum els tres mòduls de què consta la programació del nivell de Suficiència: les cinc primeres unitats corresponen al primer grau (S1); les cinc següents, al segon (S2), i les cinc darreres, al tercer (S3). D'aquesta manera, amb un sol volum, som conscients que prioritzem el concepte de nivell i apleguem, a manera de compendi, els continguts, les destreses i les estratègies comunicatives d'aquest nivell, fet que facilita el maneig, la consulta i l'estudi de la llengua en els aprenents.

Seguint les indicacions del Marc europeu, aquest llibre de text parteix de la idea que l'aprenent és, sobretot, un **agent social** que va creixent en capacitat de participació i compromís en català a mesura que creix també en domini lingüístic. Així, en el llibre *Català Elemental (B1)*, l'aprenent ha estat vist com a company i usuari que té interessos diversos i aprèn a desenvolupar-se en català en situacions estàndards que el fan més hàbil per **relacionar-se socialment**. En l'anterior, *Català Intermedi (B2)*, l'aprenent és considerat principalment com a col·lega que comparteix iniciatives i que aprèn a aconseguir objectius complexos en català que li faciliten **actuar en l'àmbit social**. Finalment, al *Català Suficiència (C1)*, l'aprenent és vist com a persona capaç d'assumir compromisos i que pretén assolir la completa competència en català per **responsabilitzar-se socialment** i participar plenament en la vida ciutadana. Tots ells, doncs, encaminats a promoure l'ús social del català.

Estructura del llibre

Totes les unitats del llibre segueixen un mateix procés que es correspon amb les quatre fases que té generalment tota tasca complexa, sigui o no lingüística:

- plantejament
- preparació
- realització
- revisió

D'acord amb això, les unitats s'organitzen segons els apartats següents i es detallen algunes consideracions que considerem oportunes per al bon maneig del manual.

La porta d'entrada a les unitats és una pàgina que té tres elements bàsics: el títol de la unitat, una foto-

grafia evocadora i il·lustrativa del tema de la unitat i unes explicacions breus sobre el treball que s'hi proposa. Traspassat aquest llindar, cada unitat proposa l'itinerari següent:

→ Parlem-ne

Posa l'èmfasi en la comprensió i l'expressió orals, habilitats que convé consolidar en el nivell C1. Les propostes que inclou aquest apartat persegueixen que els aprenents, en grups de tres o quatre, dediquin una estona a respondre de manera lliure les preguntes que es proposen, preguntes que en cap cas constitueixen un qüestionari sinó que són motors de conversa. No més caldria accedir a una pregunta nova si la conversa decau. El temps de dedicació a aquesta proposta es deixa a criteri del professorat i d'acord amb les necessitats dels aprenents. És bo destacar que l'ensenyant té l'oportunitat de fer un seguiment de la producció oral dels aprenents; pot prendre nota de les mancances i oferir, després, eines per superar-les.

→ Informem-nos

Té per objectiu posar-se al dia sobre la tasca encomanada, mitjançant la lectura comprensiva de textos o altres formes d'obtenció d'informació, com ara enquestes, reculls de dades, etc. És un bon moment per practicar la lectura en veu alta, si es creu convenient. El professorat pot considerar la conveniència d'afegir-hi altres fonts d'informació que consideri de més actualitat o més acostades a la realitat o a les necessitats dels aprenents. Convé que els alumnes prenguin nota de tot allò que pot ser útil per a la tasca; i és molt recomanable preguntar-los què n'han tret amb vista a la planificació de la unitat.

→ Posem-nos-hi

És el moment de dissenyar la manera d'aconseguir la tasca. Per això, els aprenents planifiquen la intervenció del final de la unitat, preveuen què els caldrà preparar amb més detall per fer-ho bé i redacten esquemàticament les decisions preses. Per fer-ho, serà bo promoure la construcció de graells, l'elaboració d'esquemes o de mapes conceptuals que en facilitin la redacció.

Serà convenient, en aquest punt, vetllar perquè les propostes siguin adequades a la formalitat, llargada, selecció d'informació, etc., i coherents quant a l'ordre i la rellevància de les idees. És una ocasió ideal per avaluar les propostes tal com estan redactades i, així, donar a entendre que són un pas molt important del procés de construcció textual.

Durant la planificació que faran els aprenents, l'ensenyant pot fer també un seguiment individualitzat de la producció oral o escrita, suggerint maneres més genuïnes d'expressar-se o corregint incorreccions que puguin considerar-se inadmissibles atès el nivell del curs. Els exercicis que s'inclouen en aquest apartat poden ser d'ajuda eficaç per a la feina que s'encomana a la tasca.

→ **Estudiem-ho**

Aquí convidem a aprofundir en detalls rellevants. Si convé, s'expliquen els criteris gramaticals o textuals que no quedin clars, i poden obviar-se o ampliar-se els exercicis segons l'èxit o la dificultat de resolució que es detecti entre els aprenents. Podem comentar i explicar els quadres explicatius que hi ha al marge de la pàgina, pensats com a suport teòric del que s'està fent.

Força activitats que tracten d'aspectes determinats de fonètica, morfologia o sintaxi es plantegen per ser resoltes o dites en veu alta perquè considerem que convé saber expressar oralment una forma o estructura determinada abans de tractar-la o de produir-la per escrit.

→ **Som-hi**

És el moment de dur a terme la tasca i fóra òptim dotar-la d'un caràcter més aviat solemne o formal perquè farà més significatiu tot el treball que s'hagi fet fins ara. Hem de tenir en compte que l'aportació final d'assoliment de la tasca es fa de manera col·laborativa i és per aquest motiu que cal preveure com es distribueixen les intervencions de manera que els aprenents estiguin atents a les intervencions dels companys i no solament a les pròpies. Fóra òptim que les aportacions escrites estiguessin a la vista de tothom i, si fos factible, que s'enregistressin les intervencions orals.

Serà útil prendre nota tant dels èxits comunicatius com dels punts febles de les produccions, per tal de fer-ne conscients els aprenents.

→ **Millorem-ho**

Convé treure profit del que s'ha fet i aquest apartat convida a fer-ho. Caldrà, per tant, afavorir la relectura o l'audició de la producció final a fi de copsar-ne els punts forts i els punts febles. En algunes unitats, el manual convida els aprenents a avaluar els treballs dels companys, i pot acabar-se amb la valoració de l'ensenyant, la qual pot corroborar l'avaluació feta o modificar-la raonadament. Si s'han detectat mancances comunes pot ser un moment propici per repassar els criteris fallits o, fins i tot, per fer exercicis de reforç.

En aquest punt convé fer conscients els aprenents del procés que comporta tota construcció textual reeixida, i que la unitat ha convidat a respectar-lo: disseny, planificació, producció (textualització) i revisió.

→ **Comentem-ho**

Al llarg de la unitat, els alumnes han anat formant-se opinions sobre l'interès intrínsec de la tasca, la densitat d'aprenentatge, la facilitat o dificultat d'elaboració textual, el temps esmerçat per a cada qüestió, la presència o absència d'aspectes a aprendre, la metodologia de treball, etc. És hora d'escoltar-los, de contrastar opinions i de prendre nota de tot allò que es pugui millorar.

Entre les activitats de caire gramatical, destaca la **pràctica de referència pronominal** que recorre totes les unitats del manual. L'exercici es fa per parelles i està situat a la secció *Parlem-ne*, justament perquè es pretén que els aprenents automatitzin els pronoms quan parlen, a més de justificar-ne l'ús i l'ortografia quan els escriuen. Són exercicis per ser treballats unitat rere unitat i que es podrien tractar de manera compacta i intensiva si fos necessari.

En cadascuna de les unitats, dins de la secció *Millorem-ho*, hi ha **exercicis de precisió lèxica** consistents en la tria entre parelles de mots que solen originar confusions en l'ús social. La contextualització dels mots dins del text és la clau que ajuda a encertar la selecció correcta.

Al final de les unitats hi ha **proposades de producció oral i escrita**, de realització breu. La producció textual sovintejada és la base de l'èxit en aquest nivell; per això el professorat disposa d'una gamma àmplia d'enunciats congruents amb els propòsits i els tipus de text de cada unitat, tot i que no coincideixin explícitament amb el tema o l'àmbit de la tasca.

Finalment clouen les unitats textos breus amb el títol **Paraules d'arreu** que expliquen l'origen de diversos mots. Si en els nivells Elemental i Intermedi es volia posar l'èmfasi en la perspectiva lúdica de l'ús de la llengua, en aquest nivell es desvetlla l'interès per les paraules i expressions des d'un altre punt de vista: l'històric. Es fa veure la riquesa de la nostra llengua i la importància de conservar-ne el bagatge lèxic i expressiu.

El manual disposa d'un **índex analític** al final del llibre, amb la finalitat de facilitar la cerca i consulta de conceptes gramaticals i textuals.

El manual reproduceix, en annex, els **descriptors il·lustratius** del *Marc europeu comú de referència per a les llengües* corresponents als sis nivells de domini de la llengua pel que fa a la competència general, la comprensió lectora, la comprensió oral, l'expressió oral i l'expressió escrita. Hem considerat que la consulta i la lectura d'aquests descriptors poden ser una ajuda i una referència per al progrés i millora dels aprenents en el domini de la llengua.

EL LLIBRE EN DUES IMATGES

Títol

El títol presenta el tema de la unitat i sovint pot ser motiu d'interpretació. És per això que, abans de començar el treball de la unitat, la lectura i comentari del títol poden ser una manera d'iniciar la feina que proposa la unitat.

Fotografia

Com que la fotografia que presideix la pàgina sol ser evocadora, fóra bo de proposar una lectura atenta de la imatge (què hi veieu, on us imagineu que és, quan passa...) i la relació que té amb el títol de la unitat.

Tres etiquetes

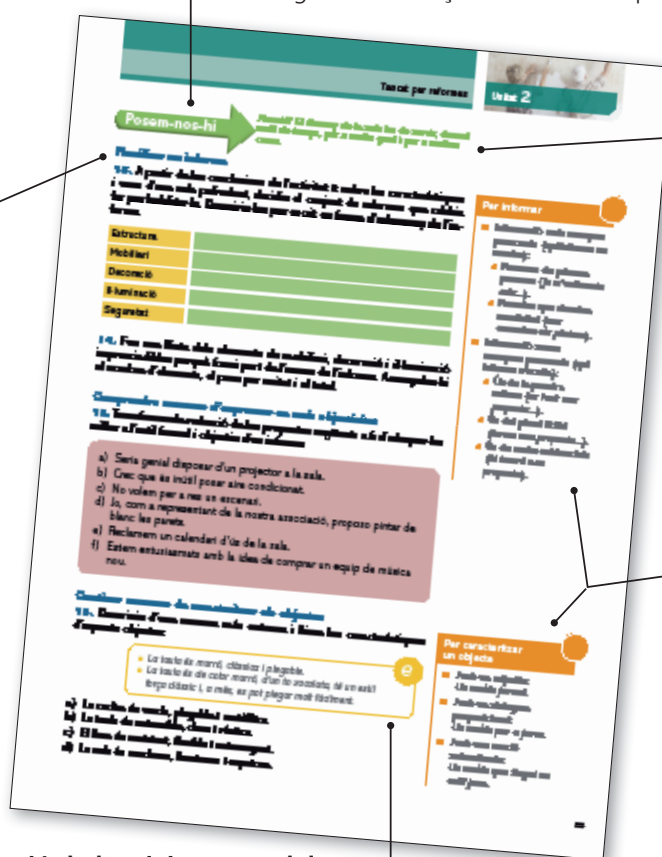
Es presenta la tasca que proposa la unitat atenent el propòsit principal, la feina que caldrà fer i el que es podrà fer posteriorment. Es poden llegir les tres etiquetes explicatives de la tasca i engrescar l'alumnat a dur-la a terme amb creativitat.

Posem-nos-hi

Nom de l'apartat, que designa la finalitat que es persegueix: començar a fer la feina que ens han encomanat.

Text en blau, previ a l'enunciat

Anuncia l'objectiu operatiu de l'activitat. És bo tenir-lo present perquè permet orientar els aprenents sobre el que estan fent.

Text de progressió de color verd

Text breu que tant contextualitza les activitats que es proposen en l'apartat com alerta, versa o pregunta sobre el contingut i la seva realització.

Marge de teoria i consulta

Informació succinta sobre text, comunicació i gramàtica de la llengua.

Exemple de resolució de l'activitat o model

La «e» significa 'exemple'. No s'han estalviat els exemples que, a més d'exemple, poden funcionar com a models per a l'execució de les activitats. Sovint il·lustren tant el procediment com l'execució de l'activitat.

Unitat 1

Sabeu qui es casa?

Pàg. 9

Portadella

Les cinc primeres unitats estan destinades a treballar, principalment, els textos descriptius i narratius. En aquesta, la imatge d'un espai buit preparat per celebrar-hi una unió matrimonial permet suggerir als aprenents que són ells qui han de «crear» la parella i imaginar la festa mitjançant la descripció de persones i d'ambients, objectiu bàsic de la unitat.

Pàg. 10

- 1 Exercici obert d'anticipació. Una «autodescripció» personal que serveix, al mateix temps, de presentació mútua de nous companys i companyes de curs.
- 2 • L'**Arnau** és un apassionat de la percussió, una mica desmanegat i no gaire corpulent.
• L'**Andreia** és una persona vital, segura d'ella mateixa, voluptuosa i sensual, bona balladora.
• La **festa** serà principalment musical, amb menjar per a tots els gustos.

Pàg. 11

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són a l'abast del company, ja que estan resoltes en el llibre. Per llegir-les cal girar el manual.

Pàg. 12

- 4 L'**Esteve**, fill d'un sergent veterà de la policia i orfe de mare des dels setze anys, es va adormir el dia del seu casament amb la Valentynne, una noia holandesa que va conèixer a la universitat. El nuvi va haver de sortir de casa sense afaitar-se i va arribar a l'església just a temps. Afortunadament per a ell, el cotxe de la núvia havia sofert una avaria, amb la qual cosa encara va arribar el primer. La boda es va celebrar a la meravellosa capella d'un antic monestir restaurat, i la núvia, filla de l'ambaixador holandès, va caminar cap a l'altar de bracet del seu pare mentre un petit orgue tocava la marxa nupcial. L'àpat es va servir en una altra estança del recinte, sobre una taula de fusta d'eben, envernissada i lluent, i unes tovalles amb una sanefa cosida a mà. Hi havia les exquisideses més selectes, d'entre les quals sobresortia el confit d'ànec amb crema d'espàrrecs. Quan el padrí, germà de la núvia, va llegir el verset en públic, la noia va començar a enyorar-se del seu país. Aquella nit, va temptejar el seu marit i, finalment, es va decidir a preguntar-li clarament si no li guardaria rancor si li demanava d'anar a viure a Amsterdam. L'**Esteve** va avaluar la situació i va sospesar-ne els avantatges i els inconvenients. I no en va tenir cap dubte.

- 5 Solució orientativa:

- a) Produeixen el missatge unes persones amigues de l'**Arnau** que coneixen l'**Andreia**.

- b) S'adreça a amics i coneguts de la parella.
- c) El missatge es difon des d'un bloc digital.
- d) La comunicació s'estableix entre persones conegudes i amigues en un entorn virtual.
- e) Sembla que són persones que s'han conegut i relacionat a partir d'una afició comuna, com la música o el ball, ja que aquest és el tema principal de l'escrit, a banda de la mateixa parella. També podria ser una relació de persones que han fet juntes alguna cosa, com ara estudis universitaris, treball en una empresa, participació en una activitat d'àmbit social, etc.
- f) Indicis de proximitat:
 - *Se'ns casa i no es casa*. Aquí el pronom de primera persona del plural afegit dóna un to d'afectació i proximitat al fet de casar-se.
 - Expressions col·loquials: *no ens ho acabem de creure, qui ens ho havia de dir*, etc.
 - Demandes directes de confirmació: *oi?*
 - Exclamacions: *Ah!*
 - Estil col·loquial: l'escrit és més la transcripció d'una comunicació oral que un text reflexionat.

Pàg. 13

- 6 Durant el curs de suficiència s'aprofundeix en els aspectes lingüístics i textuais propis de diferents tipus de text: descriptiu, narratiu, expressiu, instructiu i argumentatiu. L'exercici és una manera de presentar-los, identificar-los i definir-los.

- a) descriptiu: C
- b) narratiu: E
- c) expressiu: A
- d) instructiu: D
- e) argumentatiu: B

Pàg. 14

- 7 • L'oportunitat / l'Argentina
• la humitat / de l'Índia / pel carrer
• L'illa / l'indret / la intimitat
• la higiene / dels llocs / de l'habitació
• per l'exterior / del recinte / la asimetria / de l'edifici
• a l'avió / als passatgers / a l'aparell

- 8 A) El millor del viatge...
B) Com a mínim el vostre hotel...
C) ... d'allò més espectaculars.

Pàg. 15

- 9 Activitat oberta de pretextualització esquemàtica, de gran importància per aconseguir la tasca. És bo fer-la primerament de manera individual i després en petit grup per obtenir propostes més versemblants i riques de matisos.

- 10 La primera és una oració composta (*conviden, tindrà lloc*) i la segona és una oració simple (*confirmen*).

- 11 a) composta
b) simple

- c) composta
d) composta
e) simple

Pàg. 16

12

	Com a transitiu	Com a intransitiu
estudiar	Dedicar-se a conèixer alguna cosa. <i>En Joan estudia enginyeria industrial.</i>	Ser estudiant, no treballador productiu. <i>En Joan és jove, encara estudia.</i>
treballar	Dedicar-se a millorar una cosa. <i>Hem de treballar més la sintaxi.</i>	Ser treballador. <i>No podré venir: aquell dia treballo.</i>
cantar	Entonar una peça musical. <i>Vaig cantar caramelles, aquesta Pasqua.</i>	Emetre sons més o menys harmònics. <i>Els ocells cantaven tot el matí.</i>
veure	Observar, mirar una cosa. <i>Has vist les fotos?</i>	Tenir el sentit de la vista. <i>L'avi ja no s'hi veu.</i>
servir	A taula, portar el plat a algú. <i>Li serveixo les postres, ja?</i>	Ser útil. <i>Aquestes alicates ja no serveixen.</i>

13 Solució orientativa:

- a) Els nuvis **celebraran** el casament diumenge.
Admet CD, és transitiu.
b) **Recorda't** de dur el ram a la núvia.
No admet CD, és intransitiu.
c) Espero que, per una vegada, **arribis** d'hora.
No admet CD, és intransitiu.
d) Els cambrers **serveixen** els plats lentament.
Admet CD, és transitiu.

- 14 –Ei, Anna! Que has vist el germà del nuvi? És que fa estona que el busco...
–Diria que **és** allà al fons, al costat de la barra del bar. No se n'ha mogut des de fa estona! Per què el busques?
–**És** atractiu, no trobes?
–I ara! Ja te l'has mirat bé? A més, jo hi he parlat un moment i **és** molt arrogant!
–Jo també hi he parlat abans i m'ha semblat ben simpàtic. Ho sabies, que ara viu a l'estranger? S'**està** a Londres.
–No sé quines històries et deu haver explicat, però jo no me'n refio gens!
–Digues el que vulguis, vaig a parlar-hi.
–Però que no veus que no podrà dir ni mitja paraula? Si **està** borratxo!
–Fins ara!
–Més aviat fins un altre dia! Jo ja me'n vaig cap a casa, que **estic** molt cansada. Que vagi bé!

Pàg. 17

- 15 La majoria de persones es casa o bé **en** una església o, com és cada vegada més freqüent, **en** un jutjat o un Ajuntament. Tot i això, sempre n'hi ha que busquen celebrar aquest esdeveniment d'una manera menys tradicional. Per

exemple, hi ha parelles que opten per casar-se **a** Las Vegas, una ciutat associada als casaments **en** l'imaginari col·lectiu de la societat occidental, influïda per les sèries i pel·lícules nord-americanes; o bé els nuvis i núvies que decideixen celebrar la seva unió **en** algun indret exòtic. Des de fa un temps, a més, també prolifera el nombre de bodes **a** la platja o **a** l'aire lliure en general. I és que és un fet que els casaments són un negoci, i per això cada cop hi ha més empreses i professionals que es dediquen a organitzar-los.

- 16 a) Els c) Les
b) les d) Els

- 17 • **Adjectius o subordinades adjectives:** jove, polit, atractiu, prim, fràgil, solitari, reflexiu, culte, apassionat dels llibres, que devora amb veritable passió.
• **Figures retòriques:** prim com un fideu, és una guineu.
• **Verbs copulatiu:** és un home..., és prim..., sembla fràgil..., és solitari..., sembla que no visqui..., és molt culte..., és una guineu...

Pàg. 18

- 18 Activitat que aconsegueix la tasca. Seria bo posar en lloc visible els anuncis d'enllaços. També es podria fer la lectura de les propostes d'enllaç en veu alta.

- 19 a) per a tota l'eternitat
b) en aquell moment
c) per a tota l'eternitat / un any
d) el dia següent

- 20 a) enguany d) ben aviat
b) a mitjan e) pels volts de
c) ara per ara f) aleshores

Pàg. 19

- 21 Aquest exercici es repeteix en cada unitat. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix un context on s'escau usar-les. És també un moment òptim per a l'ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

Per fi era el dia del casament, pensava per dintre el nuvi mentre esperava que la núvia arribés amb el cotxe que havien llogat especialment per a l'ocasió. Distretament, mentre saludava **cadascun** dels convidats que anaven entrant a la capella, va mirar el rellotge. Eren **dos** quarts de dotze, s'acostava el moment. Estava cansat de mirar restaurants, flors, esglésies... i les mil i una foteses que es necessitaven per a aquell esdeveniment. Suposava que **cadascú** feia el que volia amb el seu casament, però ell, com que era un noi força **zelós**, ho havia supervisat fins a l'últim detall. L'únic problema era que res era del **grat** de la núvia: a ella, tot li semblava malament. Havia arribat a un **grau** de descontentament que era insuportable! Malgrat això, també es repetia que s'estimava amb bogeria aquella noia. Quan s'haguessin acabat la cerimònia i el banquet, tindrien **dues**

setmanes per relaxar-se, ja que farien una **estada** en un balneari noruec. L'**estança** on s'allotjarien l'havia escollida ell personalment: era una habitació força gran amb un llit circular, vistes exteriors i una llar de foc maquíssima. Mentre estava absorbt en els seus pensaments, va sentir un gran rebombori a l'exterior de l'església; la núvia ja era aquí. Quan va entrar, va pensar que sort que no era un noi **gelós**, perquè mai no havia vist una núvia tan maca. La cerimònia va transcórrer amb normalitat i, un cop acabada, tots els convidats van sortir a fora per tirar arròs sobre la parella. Mentre sortien, sonava una cançó que va **compondre** el seu millor amic especialment per a ells.

> Hi sobra: **composar**.

- 22 a) No es pot saber mai què et passarà a la vida.
b) No fer cas del que es diu.
c) Quedar-se solter o soltera.
d) Sorprendre's davant alguna cosa insòlita.
e) Ser inseparables.
f) Actuar amb tots els mitjans possibles.
g) Fer una despesa excessiva.

Pàg. 20

- 23 Activitat oberta. La resposta al qüestionari pot servir de base per a un diàleg amb tot el grup classe, del qual es pot extreure informació rellevant, tant quant a l'aprenentatge lingüístic o textual, com a la metodologia.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Podria ser un text de lectura en veu alta dins de cada unitat. O es podrien agrupar tots i distribuir-los entre els aprenents per fer-ne una lectura comprensiva.

Unitat 2

Tancat per reformes

Pàg. 21

Portadella

La unitat s'emmarca en l'àmbit associatiu i s'hi treballa la descripció. Cal animar els aprenents a configurar una estança amb usos múltiples i a detallar el mobiliari i els elements decoratius i d'il·luminació que s'hi adiguin.

Pàg. 22

- 1 Activitat destinada a fer present el que els aprenents coneixen del món associatiu. Les preguntes són motors de conversa i no ítems d'un qüestionari a respondre. És con-

venient que la conversa es dugui a terme en petits grups, de tres o quatre. Un moment apte perquè l'ensenyant en valori la qualitat oral i posi l'èmfasi en la millora d'aspectes que caldria haver superat.

Pàg. 23

2 Solució orientativa de grups per aficions:

- L'esport competitiu (futbol, handbol, hoquei, bàsquet, atletisme...).
- L'esport no competitiu (senderisme, ciclisme, gimnàstica, natació...).
- L'expressió artística i cultural (cinema, literatura, pintura, escultura, música, fotografia...).
- L'autoconeixement i l'autocontrol (ioga, tai-txi-txuan, musicoteràpia...).
- Les aficions de manipulació (cuina, puntes al coixí, modelisme...).
- La solidaritat (pobresa, infants, gent gran, persones maltractades, països no desenvolupats...).
- L'assessorament (laboral, jurídic, psicològic, espiritual...).

Pàg. 24

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són a l'abast del company ja que estan resoltes en el llibre.

Pàg. 25

4	assortir	avorrir-se	botifarra	bufetada	complir
	capítol	cartolina	cònsol	embotit	escapolir-se
	escrúpul	esdrúixol	muntanya	podrir	polir
	rètol	sofrir	sorgir	sospir	subornar
	sufocar	torró	tramuntana	triomf	turment

- 5 Cal notar que no és fàcil crear oracions amb aquests verbs en present o imperfecte de subjuntiu, atès que són temps que s'usen bàsicament en subordinacions. Es podrien recollir les oracions obtingudes i crear-ne un exercici únic per resoldre en altres moments del curs.

Solució orientativa de frases per completar:

- Hi ha cerveses a la nevera per a qui en **vulgui**. → (voler)
- Tant de bo vosaltres **poguéssiu** fer vacances aquells dies! → (poder)
- Fes el que **puguis**... → (poder)
- M'encantaria que la Neus **volgués** venir amb nosaltres. → (voler)
- Nosaltres us hi ajudariem si **poguéssim**. → (poder)
- Ja saps on és casa meua. Vine quan **vulguis**. → (voler)

- 6 És possible que hi hagi alumnes que no trobin mots que hi corresponguin i els calgui l'orientació de l'ensenyant o la consulta al diccionari.

Primitiva	Derivat	Cultisme
concórrer	concorregut	concurrència
corba	corbar	curvatura

<i>doble</i>	doblegar	duplicar
dolç	endolcir	<i>dulcificar</i>
home	<i>homenot</i>	humanisme
<i>jove</i>	joventut	juvenil
pols	<i>polsera</i>	pulsació
títol	titolet	<i>titular</i>
volcà	<i>volcànic</i>	vulcanisme

Pàg. 26

7 Solució orientativa:

- La informació és força objectiva.
- L'organització per epígrafs numerats en facilita la lectura i la comprensió.
- No hi ha informacions irrelevantes; se suposa que s'han donat totes les necessàries.
- Les informacions i valoracions estan destinades a satisfer la necessitat de disposar d'un espai digne per a ús múltiple.
- No hi ha marques de subjectivitat i el text es manté en els paràmetres propis d'un informe: informar i avaluar raonadament.
- No hi ha apreciacions amb posicionaments negatius, com serien frases de lamentació, retret, protesta, etc.
- Fa propostes efectives, tot i que potser no totes les que caldria per millorar aspectes enumerats.
- Els noms, adjectius i verbs són usats amb precisió.

Pàg. 27

8 <i>pàl·lid</i> : blanc	bronze : marró	violeta : morat
esgrogueït : groc	caqui : marró	cendrós : gris
llimona : groc	oliva : verd	atzabeja : negre
carbassa : taronja	glauc : verd	lluminós : blanc
rosadenc : rosa	blavós : blau	rogenc : vermell
cirera : vermell	ultramar : blau	ataronjat : taronja

> Es poden anomenar aquests altres tons de color, o de llum:

Tons de color

- **del blanc**: lletós, blanquinós, blanquejat, descolorit, pàl·lid, empal·lidit...
- **del groc**: esgrogueït, pallós, lleonat, ocre, terrós, canyella, llimona, beix...
- **del taronja**: ataronjat, carbassa, acarbassat...
- **del rosa**: rosadenc, rosaci, rosat...
- **del vermell**: vermellós, roig, rogenc, escarlata, grana, cirera, magenta, carmí...
- **del marró**: castany, torrat, bronze, coure, canyella, caqui...
- **del verd**: verdós, oliva, allimonat, maragda, verd mar, glauc...
- **del blau**: blavenc, blavós, blau cel, blau marí, blau turquesa, ultramar...
- **del morat**: moradenc, moradí, violeta, violat, lila...
- **del gris**: grisós, grisenc, cendrós, plomós, canós, canut...
- **del negre**: ennegrit, fosc, antracita, atzabeja, carbó...

Tons de llum

- **tons clars**: clar, diàfan, net, lluminós, lluent, radiant, resplendent, transparent, translúcid...
- **tons foscos**: fosc, apagat, opac, tenebrós...

9 Solució orientativa:

Material

- finestra d'alumini
- tauler de conglomerat
- cortina de cotó
- banc de fusta de faig
- reixa de ferro
- jersei de llana
- porta de noguera
- esglaons de pedra
- prestatgeria de pi
- taula de roure
- ampolles de vidre
- cistell de vímet

Estil

- retaule barroc
- moble d'estil clàssic
- mobiliari funcional
- llit juvenil
- decoració moderna
- edifici modernista
- armari rústic

Propietat

- superfície aspra
- estil carregós
- disseny complicat
- espai confortable
- terra dur
- paquet feixuc
- seient incòmode
- mecanisme lleuger
- paret llisa
- sorolls molestos
- ordre pràctic
- coixins tous

Aspecte

- figura airosa
- quadre bonic
- color escaient
- regals esplèndids
- treball magnífic
- estança neta
- imatge nítida
- persona polida
- ram de flors que fa goig
- dibuix vistós

10 Solució orientativa:

- un cistell de vímet
- una prestatgeria de conglomerat
- un banc de pedra
- un paraigüer de vidre
- un moble de roure
- un coixí de llana
- una finestra d'alumini
- una cortina de cotó

Pàg. 28

11 Solució orientativa:

> Primera part de l'exercici

- **juxtaposar**: juxtaposat, uns armaris
- **extreure**: extraïble, un llit
- **abatre**: abatible, una porta
- **acoblar**: acoblable, unes cadires
- **adaptar**: adaptable, un moble
- **superposar**: superposat, unes prestatgeries
- **apilar**: apilable, unes cadires
- **girar**: girador, un suport
- **estendre**: extensible, una taula
- **mourer**: movable, un llum de peu
- **desmuntar**: desmuntable, una taula
- **reclinar**: reclinable, un respallier

- **plegar**: plegable, una cadira
- **regular**: regulable, un llum
- **cargolar**: cargolable, un vis

> Segona part de l'exercici

- **raconer**: racó
- **funcional**: funció
- **rober**: roba
- **cantoner**: cantó
- **moblat**: moble
- **artificiós**: artifici
- **encoixinat**: coixí
- **modular**: mòdul
- **Iluminós**: llum

12 Solució orientativa:

- **Tort**: que fa corba o s'inclina més cap a un costat que no cap a l'altre.
- **Adossat**: recolzat d'esquena contra una cosa.
- **Anivellat**: posat a la mateixa alçada o nivell.
- **Fixat**: enganxat de manera que no pugui desplaçar-se.
- **Falcat**: immobilitzat amb una falca.
- **Apaisat**: de figura rectangular amb la base més gran que l'altura.
- **Plegat**: posat en doble una o més vegades.
- **Recolzat**: que descansa sobre un suport.
- **Apilat**: col·locat sobre altres coses formant una elevació.

Pàg. 29

13 L'activitat pot fer-se de manera molt completa o es pot simplificar enumerant accions de reforma. Per exemple:

- Reposar l'escala d'accés a la sala.
- Renovar les cadires amb defectes.
- Acordar els motius dels quadres de les parets.
- Renovar la instal·lació elèctrica.
- Col·locar un dispositiu d'alarma.

14 És un exercici complementari fet per consolidar el lèxic dels elements treballats. Cal valorar la necessitat de fer-lo.

15 Solució orientativa:

- Creiem que seria molt positiu disposar d'un projector.
- No veiem necessari posar aire condicionat a la sala, ja que...
- La nostra associació no farà ús de l'escenari, per això creiem que no és un element essencial.
- Des de la nostra associació es fa la proposta de pintar de blanc les parets.
- L'associació veu imprescindible crear un calendari d'ús de la sala per evitar possibles conflictes a l'hora d'usar-la.
- Valorem molt positivament la compra d'un equip de música nou.

16 Solució orientativa:

- És una cadira metàl·lica, d'alumini, pintada d'un to verd poma, i que es pot plegar.
- Hi ha una taula de fusta clara que, a més de ser rústica, es pot estendre.

- S'hi pot veure un llum de formes extravagants, però molt flexible i amb una estructura força resistent.
- La sala és d'estil força modern, està molt ben il·luminada i l'espai dóna sensació d'amplitud.

Pàg. 30

- 17
a) oració simple	f) oració composta
b) oració composta	g) oració composta
c) oració composta	h) oració composta
d) oració composta	i) oració simple
e) oració simple	j) oració composta

18

Frase	Tipus	Nexe	Nexe alternatiu
a)	coordinada	així doncs	per tant
b)	subordinada	tot i que	encara que
c)	coordinada	no obstant això	però
d)	subordinada	tan bon punt	quan
e)	coordinada juxtaposada	punt i coma	punt

Pàg. 31

- 19
- a) **noms femenins**: amargor, anàlisi, aroma, calor, dent, olor, postres, resplendor, resta, síndrome, xocolata
noms masculins: afores, cafè, dilluns, sabor, dubte, nus, senyal, amor, camió, embús, sífo, espinacs, compte, focus, bisturí, globus, tipus, cactus, deute, llapis, ritus, sofà
- b) clamor, mar
- c) afores, postres
- d) cactus, dilluns, espinacs, focus, globus, llapis, ritus, tipus
- e) camions, sifons
- f) embussos, nusus
- g) amargors, amors, anàlisis, bisturís, cafès, calors, clamors, comptes, dents, deutes, dubtes, mars, olors, resplendors, sabors, senyals, síndromes, sofàs

Nota:

Els plurals acabats en -s de *sofà* (sofàs), *cafè* (cafès) i *bisturí* (bisturís) són poc usuals, ja que habitualment els mots acabats en vocal tònica fan el plural amb -ns, com és el cas de *camió* o *sífo*.

20 Activitat oberta. Se'n podria delimitar la llargada (300 paraules, per exemple).

21 L'activitat pressuposa que prèviament hi ha hagut un acord general de les reformes que cal fer (ex. 2 i 13). Si no ha estat així, n'hi ha prou amb l'exposició oral per grups.

Pàg. 32

22 Solució orientativa:

- Manca d'apartats que ajudin a distingir clarament els diferents continguts.
- Ús d'expressions poc objectives: *és superimportant* o *jo també penso que...*

- Imprecisió expressiva: *Proposem el color groc (quin?); Revisar l'electricitat, els focus i tot això.*
- Imprecisió lèxica: *arreglar les humitats, destrossar les parets, electricitat.*
- Construccions poc àgils o incorrectes: *les parets de la mateixa, han de ser comprats per part de direcció, destrossar les seves parets.*

23 Proposta d'activitat avaluativa entre els aprenents.

24 Exercici de precisió lèxica.

a) mitja	i) mesurar
b) mitjana	j) pujar
c) cristall	k) apujar
d) vidre	l) abaixar
e) tauler	m) baixar
f) taulell	n) fonament
g) amidar	o) doblar
h) ciment	p) doblegar

Pàg. 33

25 Activitat oberta. La resposta al qüestionari pot servir de base per a un diàleg amb tot el grup classe, del qual es pot extreure informació rellevant, tant quant a l'aprenentatge lingüístic o textual, com a la metodologia.

Pàg. 34

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Podria ser un text de lectura en veu alta dins de cada unitat. O es podrien agrupar tots i distribuir-los entre els aprenents per fer-ne una lectura comprensiva.

Unitat 3

Tot un personatge!

Pàg. 35

Portadella

En aquesta unitat els aprenents elaboren narracions i descripcions biogràfiques i ho fan a partir de l'observació de persones del propi entorn. La imatge suggestiva de Dalí possibilita el record i la referència a persones amb trets dignes de ser comentats per la seva singularitat.

Pàg. 36

- 1 L'exercici pretén despertar, a partir d'una mostra, el record de personatges que hagin influït en l'entorn personal, aca-

demic o social dels aprenents. S'hi podria donar un format de tertúlia, o es també es podria demanar als alumnes que responguin les preguntes per escrit i comentin les respostes en grups, etc. Seria bo que apareguessin força exemples de persones dignes de ser descrites per algun perfil singular.

- 2 Es compta amb la capacitat de l'alumnat per esquematitzar una proposta com aquesta. La resposta succinta als ítems presentats pot ser una manera fàcil de posar les bases a una descripció textual.

Pàg. 37

- 3
 - **Qui no plora no mama:** per obtenir una cosa s'ha de demanar. (Refrany)
 - **De xiquet es cria l'arbre dret:** l'educació és essencial per a la vida. (Refrany)
 - **Treure el ventre de pena:** saciar la fam. (Frase feta)
 - **Tal faràs, tal trobaràs:** rebem allò que promovem. (Refrany)
 - **Fer mans i mànigues:** esforçar-se per un objectiu. (Frase feta)
 - **Tenir un os a l'esquena:** ser gandul, dropo. (Frase feta)
 - **Ésser una bleda assolellada:** ser una persona no gens espavilada. (Frase feta)
 - **Qui té boca s'equivoca:** l'error és inevitable. (Refrany)
 - **Gallina vella fa bon brou:** no s'ha de menystenir una persona per l'edat avançada. (Refrany)
 - **Tenir mala jeia:** suportar malament les accions moles-tes. (Frase feta)
 - **Portar un pa sota l'aixella:** ésser afortunat o afortunada. (Frase feta)
 - **Al pot petit hi ha la bona confitura:** la magnitud no és criteri de qualitat. (Refrany)

> Propostes noves:

- **Tenir llana al clatell:** ser una persona ignorant, crèdula. (Frase feta)
- **Nedar i guardar la roba:** ser una persona prudent. (Frase feta)

- 4 Exercici de morfologia verbal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 38

5 Gaudí, un geni de l'arquitectura

Tota una vida de creacions

Antoni Gaudí va néixer en una família de calderers, en què observava les feines que feien als tallers. Gràcies als passejos amb mula va poder observar la natura detalladament. De jove ja va mostrar un gran talent arquitectònic fent una maqueta ben original.

El 1870 va anar a estudiar arquitectura a Barcelona. Dos anys després va guanyar un premi que li va permetre viatjar i veure noves tendències en la construcció. La idea de fer mosaics li va venir quan va trencar un gerro accidentalment.

Va dedicar l'última etapa de la seva vida exclusivament a la Sagrada Família, empès per un profund sentiment reli-

giós. Antoni Gaudí va morir tràgicament el 1926, atropellat per un tramvia.

Una imaginació insuperable

Gaudí, que de ben petit destacava per la seva gran imaginació, va aconseguir combinar aquesta imaginació amb enginy. Aquest fet li va permetre projectar la majoria de les seves obres amb formes arquitectòniques molt originals.

Aquest arquitecte va demostrar que, amb esforç i constància, es poden obtenir fites realment fantàstiques. És per aquest motiu que recomanem a tots els lectors i lectores de *La llàntia de Diògenes* que imiteu la constància d'aquest gran artista perquè segurament podreu arribar ben lluny si us ho proposeu.

Pàg. 39

6 Llista 1

Maria	3	tieta	3	miol	2	capicua	4
suarem	3	pues	2	suor	2	pronunciar	4
ortografia	5	pèrdua	3	riallera	4	estudio	4
carruatge	4	fluor	2	cueta	3	estudies	4
continuo	4	continues	4	continuar	6	estudiariem	6

A la llista 1 no hi ha cap diftong.

Llista 2

aguantar	3	iota	1	obliqués	3	pasqués	2
ionosfera	4	quantitats	3	cinquanta	3	iodar	2
quant	1	ien	1	lolanda	3	iac	1
paraiguot	3	guardarem	3	gual	1	quota	2
ianqui	2	quan	1	quòrum	2	piragües	3

Totes les paraules de la llista 2 contenen un diftong creixent.

- 7 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 40 i 41

8 Solució orientativa:

- És un text molt descriptiu, amb fragments narratius de costums.
- No segueix l'estructura típica de les narracions.
- La narradora és protagonista del relat.
- No hi ha diàlegs, sinó descripcions generals del tipus de converses que fa el personatge descrit.
- No hi ha ordre cronològic.
- Verbs atributius:** la seva veu era... la dolcesa sembla...
Verbs situacionals: hi havia dues places... estava ben al davant... **Verbs de percepció:** la seva veu recordava el vent... en evocar-la, se'm fan presents temps...
- Comparacions:** una veu àgil com una flauta..., silencis densos com tassons plens a vessar, etc.
- Metàfores:** Sabia endurir-se i tenir reflexos de metall... feia olor d'onada i tenia gust de llimona amargant...

Pàg. 42

- 9 Un pas més cap a la textualització: es passa de l'esquema de l'exercici 2 a un esborrany de text que podria ser avaluat per l'ensenyant en aquest punt previ a la redacció definitiva, i que podria servir també de guió en una explicació oral als companys, els quals podrien suggerir millores de contingut i de forma (ex. 16).

- 10 Seria bo assegurar prèviament que es coneix el significat de tots els adjectius referits a persones. Poden ajudar a la redacció les indicacions i suggeriments dels exercicis 5 i 6 de la unitat 8. L'ensenyant hauria de controlar que les descripcions corresponguin als adjectius definits. També es pot fer el control de la idoneïtat de les definicions acaratant-les amb les que dona el diccionari.

- 11 A més de treballar adjectius per a la descripció de persones, l'exercici facilita un repàs sobre variació morfològica (accents: *després* – *despresa* o *temerari* – *temerària*; vocals: *tendre* – *tendra*, però *xerraire* – *xerraire*; invariables: *imparcial*, *arrogant*, etc.)

A	B	C
afable	dolça	obstinada
afligida	eixerida	pacient
agraciada	encisadora	perseverant
animosa	ensopida	polida
arrogant	erudita	puntual
assenyada	escurpolsa	rebel
audaç	espontània	reflexiva
austera	esquerpa	reservada
brusca	generosa	responsable
combativa	hàbil	riallera
compassiva	honest	romàntica
competent	imparcial	seductora
coratjosa	impetuosa	sensata
cordial	incrèdula	sensible
desconfiada	indecisa	servicial
despresa	ingènua	temerària
rancorosa	insolent	tendra
dinàmica	jovial	tolerant
distreta	mentidera	tossuda
divertida	modesta	xerraire
tímida	cortesa	altruista

- 12 1. eixerit
2. esquerp
3. rialler
4. servicial

Pàg. 43

- 13 a) de sobte
b) fa ben poc
c) l'endemà
d) d'enguany
e) a punta de dia
f) al vespre
g) de seguida (que)

- 14 En el quadre explicatiu hi ha un exemple de cada modalitat.

15 Solució orientativa:

- La Maria va dir: «No vindré pas!».
- Estava enfadat perquè en Pere li havia dit que no els calia la seva ajuda.
- Confesso que mai no havia vist una cosa semblant.
- La Clara ens ho ha confirmat: «He tingut més de deu mil alumnes».
- I s'ha aixecat i ha dit que ja n'hi ha prou de discutir i que és hora d'actuar.
- En aquell moment vaig pensar que o m'espavilava o dependria dels altres per sempre.

16 Activitat oral que recull el guió de l'exercici 9.

Pàg. 44

17

Frase	A-S-P	Temps verbal
Quan va haver llegit la carta	A	passat anterior perifràstic d'indicatiu
que li havia escrit en Joan,	A	plusquamperfet d'indicatiu
ho va entendre tot.	A	passat perifràstic d'indicatiu
Estava equivocada.	S	imperfet d'indicatiu
No havia estat un rampell la seva decisió d'anar-se'n, no.	A	plusquamperfet d'indicatiu
Era una decisió ferma i	A i S	imperfet d'indicatiu
no tornaria mai més;	P	condicional
ara n'estava ben segura.	S	imperfet d'indicatiu
En aquell precís moment va comprendre	S	passat perifràstic d'indicatiu
que si no s'hagués comportat de manera tan intransigent,	A	plusquamperfet de subjuntiu
les coses haurien anat d'una altra manera,	A	condicional perfet
hi hauria hagut possibilitats de retrobament.	A	condicional perfet
Què calia fer, doncs?	S	imperfet d'indicatiu
Va dir-se a si mateixa	S	passat perifràstic d'indicatiu
que li convenia asserenar-se i	S	imperfet d'indicatiu
que no prendria cap decisió	P	condicional
fins que no s'ho hagués rumiat una mica més.	P	plusquamperfet de subjuntiu
Ho consultaria amb el coixí.	P	condicional

Pàg. 45

- 18 a) vindràs e) vindràs
b) vindries f) vindries
c) vindràs g) vindries
d) vindries (o vindràs)

19 Solució orientativa:

- Si fóssiu més nets i polits, us estalviaríeu diners en serveis de neteja.
• Si haguéssiu sigut més nets i polits, us hauríeu estalviat diners en serveis de neteja.
- Si ploqués sovint als mesos d'estiu, s'evitarien molts incendis forestals.

- Si hagués plogut sovint als mesos d'estiu, s'haurien evitat molts incendis forestals.
- Si viatgéssim per tot el món, ens adonaríem de la pluralitat de costums.
• Si haguéssim viatjat per tot el món, ens hauríem adonat de la pluralitat de costums.
 - Si consultés la informació meteorològica i fes bon temps, faria una sortida a la muntanya.
• Si hagués consultat la informació meteorològica i hagués fet bon temps, hauria fet una sortida a la muntanya.
 - Si tingués paciència, agafaria l'autobús i no un taxi.
• Si hagués tingut paciència, hauria agafat l'autobús i no un taxi.
 - Si calculessis les despeses, no demanaries un préstec.
• Si haguéssis calculat les despeses, no hauries demanat un préstec.
 - Si dormís les hores convenients, no m'adormiria al volant.
• Si hagués dormit les hores convenients, no m'hauria adormit al volant.

Pàg. 46

20 Solució orientativa:

- Ahir em vaig trobar amb un noi que havia conegut en un viatge.
- Ahir em va tocar la loteria. Havia comprat el número a l'administració del barri.
- La Irene està molt disgustada: ha perdut el rellotge que fa uns dies li havia regalat un amic.
- Vaig tenir temps de fer-ho tot perquè m'havia llevat molt d'hora.

21 Solució orientativa:

preguntar

- Simultània:** Em va preguntar si duia crema protectora.
- Anterior/posterior:** Em va preguntar si duria crema protectora.

suposar

- Simultània:** Va suposar que tenia temps d'esmorzar.
- Anterior/posterior:** Va suposar que tindria temps d'esmorzar.

demanar

- Simultània:** Vam demanar-li si tenia habitacions lliures.
- Anterior/posterior:** Vam demanar-li si tindria habitacions lliures.

explicar

- Simultània:** Vaig explicar-los que hi havia molta gent a la festa.
- Anterior/posterior:** Vaig explicar-los que hi hauria molta gent a la festa.

Pàg. 47

- 22 Una ocasió per comentar els criteris editorials d'articles, revistes, etc., quant a la llargada, l'estil i el contingut.

- 23** Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar els diferents significats de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per a l'ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

Fa uns dies, **arran** de les festes nadalenques, la meua filla Cristina va venir de l'escola amb un bon **nombre** de **núme-ros** de loteria per vendre. Com sempre, em toca a mi en-
dur-me'ls a la **feina** per vendre'ls als **dependents** del cen-
tre comercial. Cada any amb penes i **treballs** aconseguixo
desempallegar-me'n. Però tinc els meus truquets: els **conto**
que he somiat que tocaria, que segur que serà la grossa,
que no podran ni **comptar** els diners que els arribaran, que
es convertiran en persones **famoses**, que podran tenir un
iot **propí** i que no caldrà que vagin sempre amb el **mateix**
cotxe perquè el podran canviar **depenent** de la situació.
S'ha d'anar a l'**arrel** de la qüestió: la gent va pel món **afa-**
mada de diners.

Pàg. 48

- 24** Moment avaluatiu de la unitat. S'hi podrien fer també valo-
racions metodològiques sobre tipologia d'exercicis, lentitud
o apressament del ritme de treball, distribució ponderada
de les habilitats, etc.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden com-
plementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes pa-
raules catalanes, conèixer punts de referència de la història
universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'im-
portant, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Podria ser un text de lectura en veu alta dins de cada
unitat. O es podrien agrupar tots i distribuir-los entre els
aprenents per fer-ne una lectura comprensiva.

Unitat 4

Coneixeu la nostra terra?

Pàg. 49

Portadella

No és difícil que cadascun dels aprenents tingui predilecció per
un indret digne de ser visitat. És el moment de suscitar el desig
de fer-ne una ressenya i convidar els companys a fer-hi cap.

Pàg. 50

- 1** Solució orientativa:

Noguera i Pallars Jussà

- **Positiu:** proximitat geogràfica, se centra en un període
concret de l'època medieval, el descompte a les tres
visites.

- **Negatiu:** la impossibilitat de fer-ho en un dia.
- **A qui va dirigit:** persones amb interès per la història
del país.

Andorra

- **Positiu:** la singularitat de l'experiència i de les visites
panoràmiques a què s'accedeix.
- **Negatiu:** una experiència inconvenient per a persones
amb vertigen.
- **A qui va dirigit:** gent avesada a l'alta muntanya.

Alt Penedès

- **Positiu:** varietat d'ofertes per a interessos i possibilitats
diverses.
- **Negatiu:** no recomanable per a abstemis convençuts.
- **A qui va dirigit:** és una oferta per a múltiples destina-
taris, d'edats i aficions diverses.

Pàg. 51

- 2** L'ensenyant podria suggerir, en aquest punt, ventalls de
llocs dignes de ser visitats, extrets de publicacions *ad hoc*.

- 3** Solució orientativa:

- contrada / indret / país...
- paratge / indret / espai...
- territori / zona / àrea...
- zona / àrea / país...
- racó / llogaret...

Pàg. 52

- 4** Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les
solucions són a l'abast del company o companya ja que
estan resoltes en el llibre.

Pàg. 53

- 5** A) fals D) fals
B) veritable E) fals
C) fals

Pàg. 54

- 6** El GR-11 és un sender de gran recorregut que travessa pel
sud tot el vast conjunt de muntanyes que formen la **ser-
ralada** pirinenca. Aquest conjunt de muntanyes forma la
frontera nord de la **península** Ibèrica, una porció de terra
envoltada d'aigua per tots cantons excepte per una part,
anomenada **istme**, que la uneix al continent europeu. El
GR-11 comença a la vasta extensió d'aigua salada de l'**oceà**
Atlàntic i arriba fins a la mar Mediterrània, tot connectant
la porció de mar que s'interna a la terra del **golf** de Biscaia
amb el **cap** de Creus, que és la punta dels Pirineus que entra
mar endins. Al llarg del seu recorregut podem passar a tocar
de petites acumulacions d'aigua situades en una depressió
a l'interior de terra ferma, com l'**estany** de Sant Maurici o
el de Ratera; escalar fins al capdamunt de monts i arribar al
cim de muntanyes tan importants com el Puigmal o el Mon-
tardo, i baixar per depressions allargades de la superfície
terrestre, com la **vall** Ferrera o la de Salenques.

7 Solució orientativa:

- **Objectiu de la carta:** ampliar la informació sobre un itinerari al parc nacional d'Aigüestortes.
- **Interessos i expectatives:** la persona que escriu la carta mostra interès per fer excursions a peu de curta distància i per allotjar-se en un lloc tranquil i familiar, preferiblement una casa rural en què un mateix pugui cuinar el menjar.
- **Informació concreta:** se sol·licita informació sobre alguna excursió de menys de 8 km, proposades d'allotjament i el preu d'estar-s'hi quatre dies i tres nits durant la segona quinzena de maig.

Pàg. 55

- 8
- quilòmetres: km
 - dissabte: ds.
 - dilluns: dl.
 - diumenge: dg.
 - dimarts: dt.
 - euros: €
 - dimecres: dc.
 - tot terrenys: TT
 - dijous: dj.
 - telèfon: tel.
 - divendres: dv.

9 Solució orientativa:

Hola, Sílvia,

Gràcies per confiar en l'agència de viatges Totfet.

En el requadre següent trobaràs els preus de la casa rural Petit Estany, situada a tan sols 3 km del parc nacional d'Aigüestortes i estany de Sant Maurici. A part, et faig arribar un tríptic on podràs veure les instal·lacions de la casa, així com diverses fotografies. Els preus que veuràs són per a quatre persones (dos adults i dos menors de setze anys) durant les dates que has demanat. El preu inclou allotjament i mitja pensió, ja que malauradament no oferim l'opció de cuinar en els nostres establiments.

dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
170 €	165 €	165 €	170 €	195 €	210 €	180 €

Com pots comprovar, el preu varia en funció dels dies de la setmana. Per calcular el cost total, només has de sumar les tres nits que vulguis passar en el nostre establiment.

En els arxius adjunts, a part del tríptic de la casa, t'adjunto un altre document amb algunes excursions a peu que es poden fer per aquesta zona, i aprofito per informar-te que també oferim la possibilitat de llogar diversos vehicles, com ara TT i bicicletes.

Ja saps que resto a la teva disposició per a qualsevol dubte o aclariment.

Fins aviat,

Montse

Pàg. 56

10 Activitat oberta, apta per fer-ne un seguiment, tant durant l'elaboració (planificació, redacció) com amb els textos ja redactats (adequació, coherència, correcció, cohesió...).

- 11
- **importants:** emblemàtiques
 - **nombrosos:** abundants
 - **accessible:** visitable

- **habitual:** comuna
- **extensa:** ampla
- **colpidors:** sorprenents
- **obligada:** forçosa
- **singulars:** peculiars
- **agosarades:** audaces

Pàg. 57

12 Canvien de significat *sol* i *rar*.

- una **sola** noia / una noia **sola**
- en **rares** ocasions / en ocasions **rares**

Pàg. 58

13 Solució orientativa:

Per anar de la Sagrada Família a la casa Milà ho teniu bastant fàcil. Un cop sigueu al carrer de Provença, seguiu-lo tot recte, en direcció descendent dels números de les cases. Al cap de cinc o sis travessies us trobareu amb l'avinguda Diagonal, que haureu de travessar per continuar el mateix carrer de Provença fins a arribar al passeig de Gràcia. La casa Milà hi fa cantonada.

Si voleu anar de la casa Amatller al Palau de la Música us caldrà baixar pel passeig de Gràcia fins a la plaça de Catalunya. No cal que la travesseu; podeu tornar a mà esquerra i seguir la ronda de Sant Pere. A quatre passes teniu la plaça d'Urquinaona, que tampoc no s'ha de travessar ja que us caldrà continuar baixant cap a mar per la via Laietana fins que trobareu una entrada de metro. Allí, a mà esquerra i a tocar, trobareu el Palau de la Música, visible des de la mateixa via Laietana.

14 Solució orientativa:

- Cal pagar...
- Deuen fer descompte...
- ... i vam haver de caminar...
- Cal que porteu...
- La visita deu durar tot el matí.

Pàg. 59

15 Solució orientativa:

- b, i, k
- a, c, g
- b, d, j
- b, f, h, j
- e, l

16 D – E – A – C – B

Pàg. 60

17 Solució orientativa:

Grup d'interès: un grup d'estudiants nòrdics.

Llocs a visitar: ruïnes gregues i romanes d'Empúries.

Conèixer la influència del món grec i del món romà a la Hispània i la Gàl·lia antigues pot ser important per a ciutadans de territoris que no van tenir aquesta colonització.

zació política, econòmica i cultural. Aquests estudiants podrien haver visitat anteriorment, per exemple, les restes grecoromanes de Marsella.

- 18 Activitat central de la unitat. Si els llocs sol·licitats no són coneguts, caldrà recollir prèviament informació per fer-ne la ressenya. Es podrien presentar unides, en un lloc visible, les sol·licituds d'informació i les ressenyes corresponents.

19

Proximitat	Llunyania
• a dos dits d'aquí • tocant • a l'abast • a tret de canó • a les envistes • a quatre passes • davant dels nassos	• a les quimbambes • on Sant Pere va perdre l'espardenya • a l'altre cap de món • als confins de la terra • a la quinta força • qui sap on

Pàg. 61

- 20 Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per a l'ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

Dimecres al vespre vam reunir-nos tota la colla per decidir què faríem el cap de setmana. Com que no teníem una idea clara, vam acordar que cadascú portaria una proposta i faríem una **posada** en comú. En Joaquim va comentar que no podria venir perquè operaven la seva mare de **cataractes**, però que comptéssim amb ell a la propera sortida. La Laura va suggerir que tornéssim a casa l'oncle d'en Joan, a Palamós, però en Joan va respondre que no era possible, ja que el sostre havia caigut i la casa era plena de **runa**. Ell havia pensat que podríem anar al zoo amb els nens, perquè havia sentit a dir que feien un espectacle de **dofins** molt entretingut. La Maria, però, s'hi va mostrar en contra, perquè no volia anar a veure animals engabiats. Com que és historiadora, la seva proposta era visitar les **ruïnes** romanes de Tarragona, **transitar** pels carrers de la població i assistir a una xerrada d'un conegut arqueòleg que **discorre** sobre el passat romà a Catalunya. L'Enric s'hi va negar rotundament, ja que va fer veure a la Maria que l'últim cop ja vam fer una sortida cultural; per això, aquest cop creia que el millor era una excursió per gaudir del nostre **medi** natural. L'Enric coneixia un indret pla i elevat a **mig** camí de la vall de Boí i recordava que, a tocar d'aquest **planell**, hi havia un rierol ple de petites **casca-des**, ideal perquè els nens s'hi refresquessin si feia un dia calorós. A més, sabia d'un bonic **hostatge** on tractaven molt bé els seus **hostes**, i des d'on podríem veure la **posta** de sol tot sopant. A tots ens va semblar una bona idea: ja només calia decidir amb quin **mitjà** de transport hi aniríem i aconseguir un **plànol** de la zona per no perdre'ns.

> La paraula de la llista que hi sobra és **delfi** ('príncep hereu d'un regne, especialment de l'antic regne de França').

Pàg. 62

- 21 A més de valorar aspectes gramaticals, seria bo comentar el progrés assolit en les microhabilitats pròpies del fet de descriure, treballades en aquesta unitat i en anteriors: definir, situar, comparar, mesurar, caracteritzar, etc.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Podria ser un text de lectura en veu alta dins de cada unitat. O es podrien agrupar tots i distribuir-los entre els aprenents per fer-ne una lectura comprensiva.

Unitat 5

Contem contes

Pàg. 63

Portadella

La imatge facilita remarcar la importància del conte, tant d'infants, com d'adults. És un moment propici per valorar la pràctica de la lectura en veu alta i prendre consciència de la intrínseca relació existent entre domini sintàctic i lectura en veu alta entenedora.

Pàg. 64

- 1 Són preguntes esquer destinades a promoure una conversa anticipativa de la unitat. Seria bo fer l'activitat en grups reduïts. L'ensenyant té llibertat absoluta per conduir-la, cosa que li permetrà fer un seguiment personalitzat de les habilitats expressives dels alumnes i detectar aspectes lèxics, fonètics o sintàctics que convingui millorar.

Pàg. 65, 66 i 67

- 2 Els textos presentats podrien tenir una àmplia explotació en aquest moment o en altres:
- Lectura en veu alta i atenta a l'entonació segons la sintaxi i segons les modalitats oracionals.
 - Anàlisi de diferents maneres de fer les citacions textuais.
 - Dictat de fragments entre alumnes.
 - Etc.

Pàg. 68

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són a l'abast del company ja que estan resoltes en el llibre.

Pàg. 69

- 4 Aquest exercici pretén incidir en la importància de l'accent diacrític per determinar significats diferents a mots que s'escriuen igual. Trobareu les solucions en el mateix exercici.

Pàg. 70

- 5 Es treballen mots que sovint no es pronuncien d'acord amb la normativa.
- **Mots aguts:** handbol, hoquei, futbol, elit, Tibet, radar, ibers, tiquet, ampit.
 - **Mots plans:** atmosfera, Marràqueix, acne, víkings.
 - **Mots esdrúixols:** olimpíades, Himàlaia, Etiòpia, Hèlsinki, períodes.
- 6 Solució orientativa:
- a) **El gran cartògraf:** l'ésser humà ha d'adaptar-se al medi i no forçar que el medi s'adapti a ell. Frases on es manifesta: *va engegar un gran pla d'adaptació del país al mapa i no a l'inrevés / Pel pes, l'illa de Magnòlia Oriental va enfonsar-se al mar. I amb l'illa, el seu monarca.*
 - b) **En un temps llunyà:** l'homínid anomena *Països Catalans* la terra que trepitja.
 - c) **L'arbre domèstic:** apareix un arbre al bell mig del menjador de la persona que narra el text. Les autoritats no ho volen fer públic i ho consideren un assumpte d'interès nacional.
 - d) **Viatge al poble de tota la pena:** les persones que apareixen en aquesta història ploren per totes les desgràcies que passen en el món.

Pàg. 71

- 7 Solució orientativa:

L'arbre domèstic

Mostra de fragment en estil indirecte:

[...] Em va rebre el capità [...]. Li vaig dir que hi era per fer-li saber que en el menjador de casa meva hi havia nascut un arbre de debò, al marge de la meua voluntat.

Viatge al poble de tota la pena

Enumeracions:

- No hi havia ni un jardí, ni una flor, ni un tristíssim arbre.
- S'hi podien veure o endevinar bèsties: ocells, peixos, senglars, algun cérvol, conilles esverades, guilles pudents, rates de bosc, marquinelles resignades i algun mussol meravellat...
- Ploraven, es veu, pels que feien les guerres, pels assassinats, per totes les injustícies, etc.

En un temps llunyà

Mostra de fragment en passat perifràstic:

[...] l'homínid es va alçar sobre les dues potes del darrere i va mirar...

El gran cartògraf

Mostra de resum:

El nou rei d'una illa s'entesta a fer que el seu país s'ajusti exactament a la imatge que en dona l'atles que consul-

ta. Per això, comença a pintar-hi les línies frontereres, a situar-hi els punts que apareixen en el mapa i, fins i tot, hi col·loca enormes lletres que formen el nom del país allà on indica el plànol. Al final, l'illa s'assembla al mapa, però la gent en marxa perquè no hi cap. Amb el pes de les lletres, l'illa s'enfonsa, i així desapareix el país. (86 paraules)

- 8 L'objectiu és recollir en poques paraules els elements necessaris per presentar o introduir la lectura d'un conte. Tant la graella proposada com qualsevol altre sistema –esquema, mapa conceptual, guió breu, etc.– poden ser mitjans idonis per fer-ho.
- 9 En el llibre de l'alumne es mostra un exemple de presentació.

Pàg. 72

- 10 **Nota:** S'hi destaquen tant els ítems que duen dièresi com les excepcions.

La història estableix un paral·lelisme entre les vides de dos joves que aparentment no tenen res a veure: l'un és un noi europeu, **egoista** i **desagraït**, que ha estat acomiadat de la feina i que intenta, amb tots els mitjans possibles, **reincorporar-s'hi**; l'altre, un jove **oriünd** d'un poblet **aïllat** del nord d'Àfrica, que desitja que la seva vida **canviï** i per això recorre nombrosos **països**, buscant una feina que l'ompli. Els camins dels dos nois s'encreuaran, gairebé sense voler, i se'ls plantejaran situacions en què hauran de decidir si l'ambició personal, que els pot **conduir** a l'èxit professional, justifica la **traïció** a aquelles persones que, en un moment o altre, els han ajudat.

- 11 A) El punt i coma és adequat, ja que separa dues oracions independents però que tenen una relació estreta.
B) El punt i coma no és adequat, ja que es tracta d'una enumeració simple; amb comes n'hi ha prou.
C) Els punts i coma no són correctes, ja que es tracta d'un incís que ha d'anar entre comes.
D) Els punts i coma són correctes, ja que es tracta d'una enumeració amb incisos intercalats.
E) El punt i coma és adequat, ja que se sol fer servir davant de les conjuncions *però* o *sinó* quan l'oració precedent té comes internes.

- 12 Solució orientativa:

- A) no obstant això [també és vàlida amb els nexes *però* o *tot i això*]
- B) i
- C) per tant
- D) ni / ni

Pàg. 73

- 13 Seria bo prèviament d'assajar la lectura del conte, ja que és molt dens i variat pel que fa a estructures sintàctiques (incisos, diàlegs, punts suspensius, etc.) i a modalitats oracionals.

Pàg. 74

- 14** L'activitat serveix per confirmar que les lectures han estat entenedores. Se'n podria fer un assaig amb textos nous, com ara els següents:

Els qui no tenen res

Sabeu que haureu de treballar com un esclau i comportar-vos com un ermità, que haureu de ser humils, nets i més treballadors que els altres. Sabeu que haureu de passar un calvari per tenir papers de residència i de treball. Sabeu que us explotaran. Tot i això, voleu progressar, no us resigneu a tenir uns fills que visquin en la inòpia. Amb la vostra família, comenceu a estalviar. Us veneu tot el que teniu, renuncieu a qualsevol mínuscul luxe. Així recolliu els centenars d'euros que us cobrarà qualsevol mafiós que es dedica al tràfic dels esclaus moderns. Li ho doneu tot. Ell us deixa tirats en una costa, on sobreviu amb prou feines. Aconseguiu, gràcies als compatriotes que us han precedit, arribar a un poble i formar part de les cues d'immigrants que pidolen qualsevol mena de feina. El poble és Piera, on sou ben acollits. Amb altres deu trobeu refugi en una casa, on viviu en condicions miserables. Vindran temps millors, us dieu. Ara es tracta d'aguantar, de resistir, perquè el pitjor ja ha passat. La meta és tenir papers, feina i sostre. El mínim que garanteix la Carta de Drets Humans. Trobeu feinetes, pèssimament pagades, i treballeu fins a rebentar. I ve el ramadà. Vosaltres sou uns bons xicots, educats en el respecte a la religió i, tot i la vida miserable que porteu, dejuneu quan pertoca. Les nits del divendres us reuneix amb compatriotes per fer l'àpat nocturn plegats. I aleshores s'ensorra la casa. Moren cinc persones. I ara recordeu com han viscut aquests cinc joves. Mai no han tingut res de res. I han mort sense res. Res.

Isabel-Clara SIMÓ (17-10-2005)

La primera vegada

Òndia si me'n recordo del primer dia, tu; i tant! Com si fos ara. Encara no havia tocat la sirena grossa, que ja era a la porteria, jo, escolta! No es veia ni una ànima, tu. Només una rata grossa com un conill, vaig veure. Òndia, tu, quina por! Es va ficar en una escaleta i jo cames ajudeu-me, amb el cabàs i la bata. Sort que ja era a la vora i la rata es va ficar a l'escaleta, tu. I arribo a la porteria i tot tancat. Una quietud... I jo: rrrriinnnggg! Estava nerviosa, t'ho juro. On vas a parar, en aquella hora de la nit! I rrrriinnnggg! Doncs res, tu, com si sentissis ploure. Segur que dormia, el porter. Sempre dorm, en aquella hora; es veu que el director li té dit que no obri fins que hagi tocat la sirena grossa; un quart abans, m'entens? Sort que era pel juny i no feia fred. Faig els anys el dia 17, jo. Catorze en tenia aleshores, maco. Ets molt saberut. I, escolta, no es veia ningú, i jo no gosava tornar a tocar el timbre. I tot plegat, UUUUUUU!! la sirena. Òndia, tu, quin espant! Mig minut, toca, però jo no l'havia sentida mai en aquella hora. Fa impressió la primera vegada, tu, t'ho asseguro. I torno a tocar el timbre i ve el porter a obrir. I jo dic: «Bon dia tingui». I ell, que em penso que és de Vilanova i fa una cara d'ensopit que espanta, em diu: «Nena...», t'ho asseguro que ho va dir, d'allò, «nena, no t'estàs de res»; i em va dir que m'assegués en un banc que

hi ha davant de la bàscula, perquè es veu que el director els té prohibit de deixar entrar gent a la porteria.

Miquel MARTÍ I POL

- 15** Acompliment de la tasca. L'activitat podria prendre un caire formal i convertir-se en una mena d'acte públic de lectura de textos, com es fa en molts àmbits socials.

Pàg. 75

- 16** Els acudits són seqüències narratives curtes que reclamen, per aconseguir la hilaritat, un grau d'habilitat expressiva en els qui els expliquen. Fóra bo promoure una estona d'explicació d'acudits i adonar-se de la importància dels elements que s'han enumerat en l'exercici 13.

Per raons d'espai, en el manual només n'hi ha un. Se n'ofereixen altres dos, amb les propostes d'explicació oral directa.

> Proposta d'explicació de l'acudit del llibre en estil directe:

Un home i una dona que no es coneixen es troben al mateix compartiment del vagó llit d'un tren.

Passat un primer moment de situació incòmoda, cadascú es fica a la llitera que li correspon: l'home a la de dalt i la dona a la de baix.

A mitja nit, l'home treu el cap, mira la dona que dorm a sota, la desperta i li diu:

—Senyora, em sap greu molestar-la, però tinc un fred terrible. Em podria passar una altra flassada, sisplau?

La dona s'acosta al lateral de la llitera, se'l mira i picant-li l'ullet li diu:

—Tinc una idea millor. Només per aquesta nit, vostè i jo podem fer com si estiguéssim casats. Què li sembla?

L'home, encantat, li respon:

—D'acord! Perfecte!

Llavors la dona li diu:

—Doncs, agafa-te-la tu mateix, tros d'inútil!

> Altres acudits en estil indirecte i directe:

Indirecte

Un vellet de 90 anys demana el compte en acabar l'estança de tres dies en un hotel amb la seva dona. El jove de recepció li diu que són 450 euros, però el vellet no ho accepta, ja que el preu convingut per dia era de 50 euros. El jove li indica que li cobra 300 euros més per l'ús de les pistes de tennis i bàsquet de l'hotel (100 € per dia). El vell protesta dient que no han usat les pistes, però el jove li fa saber que els ho cobra pel dret a fer-les servir. Aleshores el vellet li reclama 300 euros al recepcionista per haver dormit amb la seva dona. Davant la resposta del jove sorprès, que li diu que no ha estat amb la seva dona, el vellet li retreu que hi tenia tot el dret... Li paga els 150 euros convinguts i se'n va.

Directe

Un vellet de 90 anys demana el compte en acabar l'estança en un hotel.

—Miri, són 450 euros— li diu el jove de recepció.

—No pot ser. Hi ha d'haver algun error. He estat aquí tres dies. A 50 euros per dia són 150, no?

—Sí, senyor; però l'ús de les pistes de tenis i de bàsquet puja 100 euros diaris. 300, en total.

—I vostè creu que, a la meua edat, puc posar-me a fer esport? Vostè està de broma!

—Ho sento, senyor. Si vostè no ha usat els serveis esportius deu ser perquè no ha volgut...

—Ah! Ja ho entenc. Miri, per anar-se'n al llit amb la meua dona, vostè em deu 300 euros. És el preu.

—Que s'ha tornat boig? Com vol que me'n vagi al llit amb la seva dona? Si fos més jove, potser... i encara...!

—Doncs la tenia ben bé a la seva disposició. Si no hi ha dormit ha estat perquè no ha volgut. Aquí té els 150 euros de l'estada. Estem en paus. Bon dia...!

Indirecte

Dos amics afeccionats a la pilota basca es pregunten si al cel hi haurà frontons per jugar-hi. Un d'ells, Patxi, diu que, si el cel és perfecte, n'hi hauria d'haver; l'altre, Julen, no n'està tan segur i no li agradaria passar una eternitat sense jugar-hi.

Fan un pacte: el primer que mori comunicarà a l'altre si al cel hi ha frontons o no n'hi ha. Un dia en Julen sent la veu llunyana del seu amic Patxi, des del cel. Després de saludar-se, Patxi li diu que té dues notícies, una de bona i una altra de dolenta. La bona és que al cel hi ha uns frontons de cal Déu i la dolenta, que l'endemà Julen juga a les onze. I s'acomiada amb un «Fins demà!».

Directe

Dos amics afeccionats a la pilota basca es pregunten si al cel hi haurà frontons per jugar-hi. Un d'ells, Patxi, diu:

—Home, el cel és perfecte; n'hi ha d'haver, que no ho veus?

L'altre, Julen, no n'està tan segur:

—No sé, no sé... Però, caram!, no m'agradaria passar una eternitat sense jugar-hi...

Fan un pacte: el primer que mori comunicarà a l'altre si al cel hi ha frontons o no n'hi ha.

Un dia Julen sent una veu llunyana:

—Ep, Julen, sóc Patxi. Et crido des del cel!

—Ah! I com s'hi està, per aquí?

—Bé. Molt bé. Per cert, t'he de donar dues notícies: una de bona i una altra de dolenta. La bona és que hi ha uns frontons de cal Déu. La dolenta és que demà jugues a les onze. Fins demà!

- 17** Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per fer servir el diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

—Com va començar a escriure?

—Crec que el fet de dedicar-me a l'escriptura va ser una mica inevitable. Ja de ben petita, se'm va **desvetllar** l'interès literari i devorava qualsevol llibre que se'm posava al davant; però, de fet, ara que hi penso, potser encara podríem anar més enrere, quan encara no sabia llegir. Sempre m'ha **aterrit** la foscor i només era capaç d'adormir-me quan em **contaven** una història abans d'anar a dormir; és clar que no podia ser una història de por, ja que el dia que em van

explicar la llegenda del **comte** Dràcula vaig tenir malsons tota la nit. I és que solia somiar amb les històries que sentia: les vivia i n'imaginava finals diferents. Al matí el record del somni era molt **difús**, gairebé imperceptible; però, segons com, es podria considerar que aquestes van ser les meves primeres creacions.

—Ha **comptat** mai quantes històries ha escrit?

—No, i ara! Moltíssimes, això segur; però la majoria no s'han publicat mai, evidentment.

—Les seves novel·les de relats breus s'han **difós** per tot el món. Ens podria **revelar** el secret del seu èxit?

—És difícil saber per què una obra triomfa, però jo diria que la clau és que els meus **contes** tracten de temes universals; per això moltes persones s'hi deuen sentir identificades.

—El seu darrer llibre ha rebut molts premis i, de fet, avui recull un dels guardons literaris més importants del país. Com ho viu, tot això?

—Sempre dic que cal anar amb molt de **compte** amb els elogis i per això procuro no creure-me'ls gaire, tot i que en el **fons** els agraeixo, ja que sento que es valora la meua feina. Pel que fa als lliuraments de premis, no m'agraden gaire, per no dir gens, ja que mai no vull ser la protagonista de la història; quan gaudeixo és quan en sóc la narradora. I quan he de parlar en públic ho passo malament; però respiro **fondo** i dono les gràcies tan breument com puc.

> A la llista, hi sobra el mot **aterrar** ('arribar a terra un avió').

Pàg. 76

- 18** Valoracions diverses sobre el fet de la lectura en veu alta.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Podria ser un text de lectura en veu alta dins de cada unitat. O es podrien agrupar tots i distribuir-los entre els aprenents per fer-ne una lectura comprensiva.

Unitat 6

Què fem amb la roba?

Pàg. 77

Portadella

Les unitats 6, 7, 8, 9 i 10 es dediquen a textos de caràcter directiu, com ara instruccions, receptes, consells, suggeriments, normes, etc. En tots cal posar atenció a una triple marca de qualitat: precisió i concisió de contingut, i adaptació al destinatari. La imatge d'aquesta unitat facilita una primera reflexió sobre què fem i què hauríem de fer amb la roba, i la tasca se centra en uns destinataris concrets de les instruccions: els adolescents.

Pàg. 78

- 1 L'activitat es podria convertir, simplement, en una conversa general del grup classe que tingués per objecte omplir la pissarra de noms de peces de vestir o complements. L'ensenyant podria restar atent a la correcció i precisió lèxiques.

Solució orientativa:

- **Sortir de viatge turístic durant una setmana.** Recanvis de roba interior, sabates, vestits, jerseis, pantalons, bruses, barrets o gorres per al sol, pijames, vestits de bany.
- **Passar un dia a la platja.** Vestit de bany, tovalloles, estora, barret o gorra per al sol, xanquetes, para-sol.
- **Fer exercici en un gimnàs.** Tovallola, vestit de gimnàstica, calçat apropiat, roba de recanvi, cinta dessuadora.
- **Practicar la natació en una piscina pública.** Casquet de bany, vestit de bany, tovalloles, xanquetes.
- **Menar un hort.** Roba de vestir lleugera i resistent, barret per al sol, calçat lleuger.
- **Construir un mur.** Roda de vestir resistent, calçat amb protecció, casc, ulleres i guants protectors.
- **Pintar una estança.** Roba de vestir lleugera i resistent, calçat poc valuós.
- **Ballar sardanes.** Espardenyes, vestit còmode i lleuger.
- **Ser convidat en un casament.** Vestit d'anar mudat i calçat nou.
- **Ser diable d'un correfoc.** Vestit ajustat al cos i no inflamable, roba que cobreixi el cap, ulleres i guants protectors.

- 2 Solució orientativa:

- **llana:** Si algú la porta al clatell, vol dir que és un ignorant.
- **elàstics:** Blaus i suats, fan fàstic (els elàstics, segons un embarbussament).
- **botó:** Portar-ne vint-i-un vol dir anar mudat.
- **arromangat:** Hi vas si et decideixes a fer molta feina i a més, feixuga.
- **vellut:** Si reps un cop de puny a l'ull és probable que se t'hi posi («un ull de vellut»).

- 3
- **Aixecar la camisa:** enganyar.
 - **Anar amb una sabata i una espardenya:** vestir de manera descurada.
 - **Anar conill:** no portar gens de roba.
 - **Anar de vint-i-un botó:** anar molt mudat o mudada.
 - **Anar-se'n a fer punyetes:** fer-se malbé una cosa, desparèixer.
 - **Canviar de camisa:** variar radicalment de manera de pensar.
 - **Estirar més el braç que la màniga:** fer despeses per damunt de les possibilitats.
 - **Fer mans i mànigues:** esforçar-se.
 - **Haver-hi roba estesa:** haver-hi gent que no ha de sentir el que es diu.
 - **Quedar-se per vestir sants:** quedar-se solter o soltera.
 - **Ser una casa de barrets:** ser un prostíbul.
 - **Viure de gorra:** no haver de pagar les despeses que algú genera.

Pàg. 79

- 4 Les preguntes pretenen mostrar els múltiples aspectes que pot tenir l'ús de la roba i s'han d'entendre solament com a motors de conversa. Cal subratllar la conveniència d'anotar criteris d'adquisició, tractament i destinació de la roba, útils per redactar instruccions i consells. És també un moment oportú per fer un seguiment de la qualitat de l'expressió oral dels alumnes.

Pàg. 80

- 5 Solució orientativa:

- a) No. Gràcies, no en necessito **pas**, de sabates.
- b) No hi he pensat. No saps **pas** l'hora que obren?
- c) No en tinc **pas** gaire, de roba vella. Ja te'n donaré a final de temporada.
- d) No t'ho creguis **pas**. Jo diria que no en tenen cap.
- e) No. No ho són **pas**. Són d'una marca ben coneguda.

- 6
A) alguna cosa	D) algun lloc
B) alguna sabata	E) algun cop
C) algun temps	

Pàg. 81

- 7
a) ningú	f) Ningú no
b) enlloc	g) gens
c) Res no	h) res
d) Enlloc no	i) mai
e) cap	j) Mai no

- 8 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Trobareu les solucions en el mateix exercici.

Pàg. 82

- 9
- **Grup, plantació:** bestiar, campanar, etc.
 - **Ofici:** conductor, ferrer, professor, etc.
 - **Mecanisme, eina:** calçador, condensador, amplificador, etc.
 - **Verb infinitiu:** prémer, conduir, saludar, etc.

Pàg. 83

- 10 L'exercici és oportú per a les zones on es fa l'emmudiment de la r final.

- 11 Solució orientativa:

- a) • Exhaureix recursos de la Terra.
 - Augmenta la contaminació.
 - Manté la discriminació entre països del nord i del sud.
- b) • Realment necessito comprar aquesta peça?
 - Puc arreglar peces que encara estan prou bé i transformar-les en peces noves?
 - Puc cuidar més la roba que tinc perquè em duri més temps?
- c) • Botigues de segona mà.
 - Intercanvi de roba entre coneguts.

- Que la roba de confecció nova sigui de productors locals i materials naturals.
- Roba de comerç just.

Pàg. 84

- 12 1) b
2) c
3) c
4) b

13 Solució orientativa:

- Què és més important a l'hora de comprar roba: la comoditat, l'originalitat, la qualitat, la moda, les marques, l'estil propi...?
- Creus que seria bo que les botigues de moda femenina oferissin talles més grans de les que normalment ofereixen?
- Estàs d'acord que en alguns llocs (sales de festa, hotels, centres...) no s'hi pugui entrar si no es va vestit d'una determinada manera?
- Què s'ha de fer amb la roba usada? Es podria destinar la roba usada, més del que es fa actualment, a finalitats socials? On hi ha organismes que se n'ocupen?
- Què suggereixes que fem quan anem a comprar roba de vestir? Quedar-nos a la primera botiga que trobem? Acudir a la botiga d'on som clients habituals? Resseguir-ne moltes per comparar preus?
- Què s'ha de tenir en compte per planxar bé la roba?
- Què cal tenir al cosidor per cosir estrips, descosits, botons...?
- Com s'ha d'estendre la roba? Què es pot fer per assecar-la en dies humits i plujosos? Ens aconselles de tenir una màquina assecadora?
- Quins avantatges reporta ordenar i desar amb cura la roba que no es fa servir?

Pàg. 85

- 14 Una activitat necessària per acomplir la tasca final. Les preguntes elaborades a l'exercici anterior faciliten la redacció de múltiples instruccions breus. Els alumnes podrien distribuir-se els tres temes generals relacionats amb la roba: adquisició, cura i conservació. L'ensenyant pot controlar la precisió i concisió dels textos instructius i suggerir maneres de crear eslògans que sintetitzin els missatges dels cartells.

- 15 • **Declarativa:** Cada ciutadà llença una mitjana d'entre 7 i 10 kg de roba cada any...
- **Interrogativa:** No us sembla que cal fer-hi alguna cosa?
- **Exhortativa:** Dipositeu la roba que no useu als contenidors de les organitzacions solidàries, si us plau.
- **Exclamativa:** Donar nova vida a la roba és molt fàcil!

- 16 a) Si que l'he **feta** bona! Se m'ha descosit la vora dels pantalons!
- b) T'has fixat en la faldilla que porta? L'ha **dissenyada** ella mateixa!

- c) Han **comprat** els pantalons en una boutique de París.
- d) Han recollit roba i l'han **portada** a una associació humanitària.
- e) Els has **cosits** tu, aquests adornaments? Que bonics!
- f) Quines disfresses més originals! On les heu **comprades**?

Pàg. 86

- 17 a) plovent, escrivint, bevent, movent, convivint, vivint
b) caient, seient, veient
c) estenent, encenent, prenent, venent
d) cabent, volent, sabent, podent. El verb *dir* afegeix la terminació (*dient*) i *riure* fa caure la *u* (*rient*).
e) Cap. Les formes *-quent* i *-guent* no són correctes.

- 18 Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 87

- 19 a) • **vestida:** abillada
• **elegant:** distingida, refinada ↔ cursi, carrinclona, ordinària, vasta
b) • **ensenyar:** mostrar, exhibir ↔ amagar, ocultar, celar
• **roba:** vestuari
c) • **guarnides:** ornades
• **virolades:** vistoses, multicolors, bigarrades ↔ monocromes, llises, grises
d) • **duia:** portava
• **arrugada:** rebregada ↔ planxada
• **sortida:** emergida, rescatada, eixida, sorgida

- 20 Es podria fer l'exercici cronometrant el temps que es necessita per enumerar tots els antònims sense cometre errors.

A	B
indefinit	desabrigat
il·lògic	imprecís
immillorable	immoderat
irreversible	irrelevant
impacient	incapaç
descaçat	incomplet
despentinat	indivisible
impropi	desendreçat
incert	impersonal
imperfecte	descordat
desvestit	descosit
desencertat	irreal
irracional	il·legal

Pàg. 88

- 21 Activitat final de la unitat. Cal recuperar el treball dels exercicis 13 i 14. Tant la instrucció escrita com el cartell podrien consistir en una enumeració de consells.

- 22 Es tracta de millorar la redacció prèvia dels cartells feta en l'exercici 14. La unitat es podria cloure amb l'exposició dels cartells en un espai idoni, a la vista de tothom.

23 Exercici de valoració dels textos instructius elaborats.

Pàg. 92

Pàg. 89

24 Solució orientativa:

- 1) **Gimnàs:** Local on hi ha els aparells adients per fer exercicis gimnàstics.
Gimnàstica: Conjunt d'exercicis per desenvolupar la força, l'agilitat i la flexibilitat del cos.
- 2) **Assecar:** Llevar la humitat (d'una cosa).
Eixugar: Assecar (una cosa mullada) passant-hi quelcom que s'emporti la humitat.
- 3) **Ficar:** Fer entrar dins un lloc.
Posar: Fer que (alguna cosa) sigui o estigui en un lloc determinat on no era.
- 4) **Espatlla:** Part superior i lateral del cos a cada costat del coll.
Esquena: Part posterior del cos humà des de les espatlles a la cintura.
- 5) **Muscle:** Part superior i lateral de l'espatlla de les persones.
Múscul: Òrgan carnos contràctil que serveix per produir el moviment de les diferents parts del cos.
- 6) **Vestidor:** Lloc destinat a vestir-se.
Vestuari: Conjunt dels vestits que té una persona.
- 7) **Gran:** De dimensions superficials, de capacitat, en quantitat, d'intensitat, considerables.
Gros: Que té un volum considerable.
- 8) **Regna:** Corretja que, formant parell amb una altra, serveix per governar el cavall.
Renda: Profit periòdic, especialment en diner, que ret un actiu material o financer.

Pàg. 90

25 Les valoracions que es proposen tenen ple sentit si s'han elaborat realment els cartells instructius.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 7

Un sopar multicolor

Pàg. 91

Portadella

La imatge suggereix un tast. L'ensenyant podria suscitar l'interès perquè el treball de la unitat doni peu a un intercanvi de tradicions culinàries entre els alumnes, mentre fan atenció als elements quantitatius de les receptes, a la caracterització dels ingredients i a l'ús de verbs i frases usals en el món culinari.

1 Una activitat oral per fer principalment en petits grups i recollir idees per a menús i receptes originals.

Pàg. 93

2 Solució orientativa:

- Fa, un arròs de conill per a tota la família?
- Sí, vinga, som-hi. **Quants** som, avui?
- Avui hi som tots, si no falta **cap** vailet. Hem de comptar, **pel cap baix**, amb una dotzena de boques, que sempre pot aparèixer **algun** amigueta de les nenes a darrera hora...
- Tinc **més** d'un quilo de conill. El trossejo. Creus que n'hi haurà **prou**?
- I tant! Surt a **més** de cent grams per cap. I els avis, **amb prou feines**, menjaran mig plat, que ja els conec. I a la Margarida no li agrada **gens** el conill. L'anirà passant amb la forquilla cap al plat del marit, ja m'ho diràs, si no! Hem de calcular, **si fa no fa** com l'altra vegada, que ens va sortir rodó.
- Tenim tot aquest sofregit de tomàquet i ceba. Com ho veus?
- Jo diria que n'hi ha **massa**. En sobrarà. Amb un parell de cullerots de **menys** és suficient.
- Apa, doncs, anem per feina!

3 Solució orientativa:

Nota: alguns aliments i quantitats són intercanviables.

- una cabeça d'all
- un grapat de pinyons
- un polset o polsada de pebre
- un raig d'oli d'oliva
- un rajolí de licor
- una branca de romaní
- un gra de mostassa
- una picada d'ametlles i avellanes
- una fulla de llorer
- un tros de patata
- un bocí de bitxo
- una tassa de farina
- un got de llet
- una rodanxa de llimona
- una llesca de pa
- un filet de lluç
- una cullerada de sucre
- una rajola de xocolata

Pàg. 94

4 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 95 i 96

5	bava	avorrir	fava	canvi	governar	taverna
	bolcar	haver	rebentar	espavilar	basc	savi
	berruga	gravar	biga	rebolcar	sivella	núvol
	almívar	esvelt	arribar	llavi	avortar	cavall

corb	dèbil	calvície	cerebral	cervell	labial
acabar	treballar	baf	mòbil	prova	trobar
covard	vernís	rave	avet	trèvol	advocat
devem	calba	curvatura	cubeta	dèbit	improbable

6 Hi ha receptes escrites en diverses varietats dialectals.

- **Parts:** nom del plat, ingredients i preparació.
- **Marques lèxiques:** l'ordre és important, ja que les receptes instrueixen sobre un procés temporal. Usen expressions d'ordre, com ara *primerament, després, tot seguit...*
- **Maneres de redactar:** conceptual (*fregir, salpebrar...*); declarativa objectiva (*es fregeix*); declarativa personal (*fregim...*); exhortativa (*fregiu...*).
- **Zona lingüística i marques dialectals:** *Arròs en tonyina i verdures* (valencià): una tomaca, un pebre roig, es sofrig..., xicotets, es llaven, en llima, junt en la tonyina, s'afig. *Sofrit pagès* (balear): sofrit, juvert, bestiar (be), assecam, passam, picam, incorporam, deixam. *Carquinyolis* (central): barregeu, afegiu, poseu...
- **Símbols:** g (grams), min (minuts), h (hores).
- **Sigles:** DO (Denominació d'Origen).

Pàg. 97

7 Activitat oberta. En el llibre de l'alumne es facilita una mostra que pot guiar sobre el contingut i la llargada dels menús que cal elaborar.

8 L'activitat es pot fer de manera conjunta, per parelles, etc. Fóra bo disposar de diccionaris generals per consultar els termes desconeguts o dubtosos.

Pàg. 98

- 9
- retirar-la, treure-la
 - rectificar-lo, salar-lo
 - deixatar-lo
 - ratllar-lo, triturar-lo, trossejar-lo
 - remenar-la, remoure-la
 - refredar-lo
 - netejar-los, rentar-los
 - dessalar-lo
 - escalivar-los

10 Solució orientativa:

• arròs al punt	• préssec gustós
• brou caldós	• meló líquid
• sucre cremat	• gelat melós
• farinetes cremoses	• rostit molt fet
• pastanaga crua	• pebre picant
• crispetes cruixents	• pernil salat
• pastís dolç	• fruita seca
• ou dur	• menjar sòlid
• bistec eixarreït	• salsa suau
• pollastre eixut	• pa torrat
• carn feta	• tomàquet tou
• lluç flamejat	• coca resseca
• patates guarnides	

11 Solució orientativa:

- Si **depengués** de mi, cada nit menjaria només fruita.
- T'aconsello que **molguis** més cafè, que després no tindrem temps.
- Estigues atent a la carn, que no es **cogui** gaire, que la volen poc feta.
- Demà faràs tu el dinar. Fes-nos un menú que **coneguis** bé.
- Dimarts, quan **vinguin** els avis, els prepararem un plat de bacallà. Els agrada d'allò més.

12 Solució orientativa:

- Coeu bé les verdures.
- Beveu-vos el suc de taronja!
- Traieu la salsa de la nevera.
- Dueu les postres.
- Apareixeu amb els convidats que vulgueu!
- Veneu fruita madura!

Pàg. 99

- 13
- **No porten guionet:** agredolç, aiguardent, allioli, capipota, coliflor, escuradents, llevataps, rentaplats, obrellanes.
 - **Porten guionet:** bleda-rave, gira-sol, plats-i-olles (sense guions no sonaria sonora la primera s [plat-si-o-lls]).

14 Solució orientativa:

- Aquest **vi** en té molt, **d'alcohol**!
- Les **taronges** n'aporten molta, **de vitamina C**.
- La **síndria** no en té gaires, **de calories**.
- Els **fruits secs** n'aporten molta, **d'energia**.
- Els **llegums** en tenen molta, **de fibra**.
- A les **verdures**, els en posen molts, **de pesticides**.

15 Solució orientativa:

- Ho podeu acompanyar amb vi, **tant de rosat com de blanc**.
- Hi podeu posar una cobertura de xocolata, **tant de blanca com de negra**.
- Ho podeu servir amb una crema, **tant de verdures com de llegums**.
- Ho podeu decorar amb fruita, **tant de fresca com de confitada**.

Pàg. 100

16 Activitat central de la unitat. Seria molt convenient exposar les receptes en un lloc visible.

Pàg. 101

17 És un exercici d'avaluació entre aprenents. També seria molt convenient una valoració de l'ensenyant acompanyada de suggeriments de millora.

18 Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per a l'ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

Quin dia, al restaurant! Vam seure en una taula de quatre, ben parada... Per començar, l'Anna, la petita, que estava distreta amb el gosset de la taula del costat, va **abocar** la gerra d'aigua al got fins a **vessar**. Canvi d'estovalles i un somriure educat del cambrer. A mig dinar, son germanet, el Marc, va avançar de sobte el puny cap al mig de la taula per amenaçar sa germana per no sé què, amb tan mala fortuna que va fer caure a terra, amb el colze, l'**ampolla** de vi. Tren-cadissa i mullader. A la mare li va semblar còmica l'escena i, per un moment, va riure, però va empassar-se'l de cop en arribar dos cambrers, inexpressius, amb galleda, escombra i recollidor... Per acabar-ho d'**adobar**, a les postres ens van portar, cosa ben original, un cistellet ple d'avellanes i un trencauous. Jo les anava **esclafant** i repartint. Tot d'una vaig fer un xiscl: m'havia pessigat la pell amb aquell **aparell** en forma d'alicates i m'havia sortit una bona **butllofa**. Estàvem una mica avergonyits, entre tanta gent formal i seriosa que ens envoltava. Vaig demanar el compte, el vaig **abonar** en metàl·lic i vaig deixar cinc euros de propina al platet. No el vaig veure bé, però em sembla que el cambrer feia cara de mala llet, i amb raó, perquè els havíem **aixafat** ben bé la guitarra, amb tants retops.

> A la llista, hi sobren dos mots: *esclafir* ('emetre un soroll fort en riure, plorar, etc.') i *aparat* ('pompa, grandiloquència', etc.).

Pàg. 102

19 Valoració d'aspectes gramaticals. Resposta oberta.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 8

La fira de l'enginy

Pàg. 103

Portadella

La tasca té com a horitzó l'ús lúdic de la llengua, assequible quan ja se'n té un domini suficient. Els aprenents escullen jocs lingüístics, en redacten normes, organitzen un concurs, preveuen l'espai on es farà segons el temps atmosfèric i l'anuncien.

Pàg. 104, 105 i 106

1 Activitat oral d'anticipació, que es pot fer amb el grup classe a tall d'introducció.

- 2 • **Endevinalles:** A) lluna, B) blat, C) paraigua.
- **Jeroglífics:** oriental, faci'l, va lent, dits, Romania, en tren, de Sitges, de tu res.

- **Enigmes:** 1) No podien saber el temps que faltava per la vinguda de Jesús. 2) Les patates van arribar a Europa després del descobriment d'Amèrica. 3) Al sud de l'Argentina, a l'agost, fa un fred que pela.
- **Anagrames:** A) Reus, B) Girona, C) Sort, D) Manresa.
- **Paraules pont** (solucions proposades): 1) mar-mal-mel-cel. 2) neu-peu-pèl-gel. 3.) dit-pit-piu-peu.

Pàg. 107

3 Solució orientativa:

- a) És una bona definició, ja que no omet cap aspecte distintiu i aporta un sinònim de la paraula per clarificar encara més.
- b) No és una bona definició perquè omet aspectes distintius i no clarifica gens.
- c) No és una bona definició, ja que no classifica la paraula amb l'hiperònim *joc*, i aporta elements irrelevants.
- d) És una bona definició; és la que proposa el DIEC (Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans).

4 Solució orientativa:

- Una època és **un període de temps** llarg, amb unes característiques determinades.
- Un instant és **un període de temps** molt breu, quasi imperceptible.
- Un lustre és **un període de temps** de cinc anys.
- Les sabates són **un calçat** amb sola de cuir, que no passa del turmell i cobreix tot el peu.
- Les sandàlies són **un calçat** amb una sola assegurada al peu amb cordons, tires de cuir, etc.
- Les xancletes són **un calçat** lleuger, sense taló.

5 Solució orientativa:

- **illa:** porció de terra que està voltada de mar per totes bandes. (Descriptiva)
- **volcà:** formació muntanyosa originada per l'emanació de magma de l'interior de la Terra. (Generativa)
- **forquilla:** cobert que, en un àpat, s'usa per punxar els aliments. (Usual)
- **quadrat:** rectangle de costats iguals. (Essencial)

Pàg. 108

6

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	P	E	R	E	S	A		T
2	E	L	A		A		L	I
3	P	I	C	A	D	A		E
4		M	O	R	I	R	A	S
5	D	I		A	C	T	E	
6	O	N	A	D	A		R	A
7	R	E	I	A		M	I	L
8	S	U	D		C	O	S	A

Pàg. 109

- 7 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.
- 8 Cal fer notar que hi ha alguns usos socials d'aquests mots que sonoritzen erròniament les *esses* o les *ce, ci*, que són sordes.

Pàg. 110 i 111

- 9 1) c 3) a 5) b
2) b 4) a 6) c

- 10 Seria bo fer una llista prèvia de jocs per distribuir-los i obtenir així una pluralitat d'instruccions d'ús.

Pàg. 112

- 11 • **precipitacions:** nuvolada
• **pluja:** gelada
• **lluna:** llamp
• **vent:** llampec
- 12 Activitat de selecció de jocs per a un concurs que ocupi un matí o una tarda. Fóra bo que en preveïessin per a diferents edats i gustos.
- 13 Convé recordar als aprenents quins elements componen un bon anunci:
• **informació** sobre què s'hi fa, qui hi pot participar, on i quan es fa;
• **exhortació** a participar-hi.

Pàg. 113

- 14 Solució orientativa:

Seguretat

- no hi ha dubte
- es dona per fet
- amb tota seguretat
- tal com estava programat
- se sap del cert

Probabilitat

- tot indica
- es calcula
- segurament
- s'espera
- es veu a venir

Possibilitat

- no seria estrany
- és possible
- es pot donar el cas
- pot ser
- potser
- possiblement

Condicció

- tret que
- en cas de
- si no és que

Desig

- tant de bo
- seria desitjable
- no aniria malament
- voldriem

Temor

- es tem
- ningú no voldria

- 15 Solució orientativa:

- **Seguretat:** Es dona per fet que la participació al concurs serà altíssima!
- **Probabilitat:** Tot indica que el nostre equip és el més preparat.
- **Desig:** Tant de bo tothom s'ho passi bé a la gimcana!
- **Temor:** Ningú no voldria que plugués...

- 16 Solució orientativa (hi ha altres possibilitats, sobretot pel que fa als *fins a* i *cap a*):

- a) Com a
- b) Com
- c) fins als / cap als
- d) cap
- e) fins

Pàg. 114

- 17 • xino-xano • no-violència
• penya-segat • sud-americans
• gira-sols • cama-secs
- 18 a) coma d) coma
b) guió e) guió i parèntesi
c) parèntesi f) coma

Els mots encreuats, que també es coneixen amb el nom de *mots enreixats*, poden ser molt diversos. Des que es van «inventar» a començament del segle XX (el 1913 el *New York World* en va publicar el primer model) s'han anat popularitzant, diversificant i especialitzant. Des d'aquest bloc, avui us volem recomanar que us animeu a resoldre mots encreuats creatius, que van més enllà de les simples definicions de diccionari. És cert que per fer-ho calen dues qualitats indispensables: tenir un bon domini de la llengua i posar força imaginació –i és en aquesta qüestió on creiem que rau la gràcia de l'encreuat– a l'hora d'interpretar les definicions. O sigui que, si t'agraden els dobles sentits i els jocs de paraules, estem segurs que t'ho passaràs d'allò més bé resolent mots encreuats creatius! Anima-t'hi!

- 19 La tasca es podria materialitzar també amb l'elaboració d'un fullet d'entreteniments amb les corresponents instruccions d'ús.

Pàg. 115

- 20 Vine, a resoldre jeroglífics!

Aquest primer text no té coherència en el tractament ni la persona gramatical, i conté errors ortogràfics i de puntuació.

> Solució orientativa:

Vine a resoldre jeroglífics!

T'esperem a la plaça Major dissabte a les 16 h.

Qui resolgui més jeroglífics en menys temps guanyarà!

Anima't a participar-hi!

X Concurs d'enigmes

Aquest segon text no té coherència en l'estil de les informacions (a vegades verbal, a vegades nominal), no és concís (hi ha informació irrellevant i repeticions) i podria ser més precís.

> Solució orientativa:

X Concurs d'enigmes

T'agrada jugar amb la llengua?

Ara tens l'oportunitat de demostrar la teva perícia i el teu enginy proposant enigmes i resolent-los!

T'esperem divendres a les 19 h al teatre municipal. No t'ho perdis!

- 21** Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per a l'ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

Un vespre de tardor, just després que s'hagués **post** el sol, l'Edelmir, jugador empedreït, era a la **taverna** llegint el diari. Va fullejar ràpidament les informacions sobre immigrants que arribaven al país amagats a la **bodega** dels vaixells i va anar directament a la secció d'economia. Havia jugat a la **borsa** i li havia sortit tan **rendible** que ara buscava noves inversions. Des del tamboret de la barra estant, se sentia com un rei assegut en el seu **tron**, amb capacitat per decidir el curs dels esdeveniments. Haver apostat per una petita empresa just quan començava a despuntar va ser una gran **troballa** i ara volia fer un pas més i reunir-se amb el president. Per això, s'havia posat en contacte amb els responsables i l'endemà tenia una **trobada** programada. Va pagar la cervesa, es va **posar** la jaqueta i va agafar la **bossa**. Quan sortia per la porta, una **pedrada** va trencar el vidre i la pedra de poc no li encerta el cap. El cambrer va començar a cridar i a insultar els nois que l'havien llançada, però l'Edelmir amb prou feines es va immutar. Tenia altres coses més importants en què pensar! Mentre anava cap a casa gairebé no va sentir el **tro** eixordador que anunciava una forta tempesta. Quan va arribar al seu pis, es va adormir de seguida, i no va sentir tampoc la forta **pedregada** que queia al carrer. Era un home feliç. Se sentia afortunat.

> De la llista, hi sobra *rentable* ('que es pot rentar').

Pàg. 116

- 22** Resposta oberta.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 9

Vet aquí un gos, vet aquí un gat...

Pàg. 117

Portadella

Cal fer atenció a la situació que es presenta al capdavant de la pàgina: els aprenents són convidats a participar en un wiki per *descriure* la relació que tenen amb els animals de companyia, *opinar* sobre el fet de tenir-ne o no tenir-ne i *aconsellar* sobre aquesta qüestió.

Pàg. 118

- 1 Les preguntes abasten múltiples aspectes del tracte amb animals domèstics. Parlar-ne en petits grups possibilita prendre notes de les tipologies que es demanen en la unitat: descriptiva o narrativa, argumentativa i instructiva. La xerrada en petits grups permet a l'ensenyant copsar aspectes de millora oral, tant fonètica com lèxica i sintàctica.

Pàg. 119

- 2 A partir de la pluja d'idees que es desprèn de l'exercici 1 es pot demanar ja aquesta aportació expressiva sobre el gust o disgust pel que fa als animals de companyia. La llargada de l'exemple és de 100 paraules. A l'ensenyant correspon que sigui més extensa.

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són dins del mateix exercici.

Pàg. 120

- 4 L'exercici, com ha succeït en la unitat anterior, té per objectiu contrarestar usos socials erronis pel que fa a la sonoritat de les essences.

Pàg. 121

- 5
 - bàsics
 - dispositius
 - previsió
 - dipòsit
 - revisar
 - quinquenalment
 - gasos
 - residus
 - enfonsats
 - senzill
 - zoologia

6 • basalt

7 Solució orientativa:

El *Diari Oficial de la Generalitat* ha publicat un projecte de decret per crear el Catàleg de Fauna Amençada, que contindrà una relació de les vuitanta-quatre espècies en perill d'extinció i de més de cent setanta de vulnerables.

El document parla de tretze espècies de vertebrats ja desaparegudes des del segle XIX. El catàleg actualitzarà la llista d'espècies que cal protegir, dictarà criteris i normes respecte de la conservació o reforçament d'espècies, i exigirà estudis de viabilitat previs a qualsevol reintroducció. A més, fomentarà la participació ciutadana. El llop serà afegit a la llista d'animals protegits.

Pàg. 122

8 Activitat oberta, amb dues mostres de text.

- 9 a) la seva absència (substantiva)
 b) les persones bocamolles (substantiva)
 c) anomenada (adjectiva)
 d) en el seu temps lliure (adverbial)
 e) al teu gust (adverbial)
 f) robador de bicicletes (adjectiva)
 g) nostra antiga casa (adjectiva)
 h) silenciosament (adverbial)
 i) l'arribada dels assistents (substantiva)
 j) a la sortida del sol (adverbial)

Pàg. 123

10 Solució orientativa:

Subordinades substantives

- es diu que el Bobby va ser present al funeral (text 1)
- els habitants de la ciutat van decidir fer una escultura del gos i situar-la al davant del cementiri. (text 1)
- És ben sabut que els animals de companyia tendeixen a assemblar-se als amos (text 2)
- sembla clar que el caràcter i la manera de ser d'una persona influeix enormement sobre el seu animal de companyia. (text 2)

Subordinades adjectives

- El gos va esdevenir el company inseparable del policia John Gray, a qui acompanyava cada dia durant la seva ruta. (text 1)
- fins al cementiri, on va fer guàrdia dia i nit durant catorze anys (text 1)
- si féssim una prova en què s'hagués de relacionar cada gos amb el seu amo (text 2)
- són les persones que tenen més a prop, amb qui conviu, les que els eduquen i en tenen cura. (text 2)

Subordinades adverbials

- durant catorze anys, fins que va morir sobre la tomba del seu antic amo. (text 1)

11 Solució orientativa:

- a) Vaig comprar-me el gos on hi ha la botiga més propera, just aquí davant.

- b) A mi m'encanten els gossos que no aixequen un pam de terra.
 c) Els qui tenen el costum d'arribar sempre tard no s'adonen gaire que causen enuig.
 d) Anirem on guarden animals de companyia per veure si hi trobem un gos que ens agradi.
 e) Van lliurar obsequis als qui havien acceptat la invitació d'assistir a l'acte.
 f) No podíem dormir pels lladrucs del gos que estava estat en un magatzem que era ben a prop.

Pàg. 124

12 Solució orientativa:

- Mantingueu els animals en bones condicions higienico-sanitàries, de benestar i seguretat.
- Doneu-los l'atenció veterinària bàsica per garantir-los la salut.
- Faciliteu-los l'alimentació necessària.
- Eviteu l'agressió física i qualsevol pràctica que els produeixi sofriments o danys físics o psicològics.
- Procureu que les substàncies que els administreu no els causin alteracions de la salut.
- Tingueu-los sempre amb vosaltres.
- Tingueu-los en instal·lacions adequades des del punt de vista higienicosanitari, de benestar i de seguretat.
- Desestimeu les mutilacions, llevat de les intervencions fetes en cas de necessitat terapèutica.
- Defugiu el guany comercial, fora dels certàmens o d'establiments de venda i de cria autoritzats.
- Descarteu l'exhibició de l'animal com a reclam.
- Eviteu-los els treballs inadequats pel que fa a les seves característiques i les condicions higienicosanitàries.
- Mantingueu-los tan lliures com pugueu i concediu-los sovint el moviment que els és necessari.

13 Activitat oberta, amb un exemple aclaridor d'allò que es demana.

Pàg. 125

14 És una activitat complementària, de lectura expressiva i comprensiva, que es pot fer extensiva als altres textos dels exercicis 8 i 13, o es pot ometre, segons el criteri de l'ensenyant.

- 15 • **ase**: bramar
 • **cavall**: renillar
 • **colom**: parrupar
 • **elefant**: bramular
 • **gallina**: escatainar
 • **gat**: miolar
 • **gos**: bordar
 • **lleó**: rugir
 • **llop**: udolar
 • **oca**: clacar
 • **pollet**: piular
 • **rossinyol**: refilar

- **vaca**: mugir
- **porc**: grunyar
- **gripau**: raucar

- 16 A) especificativa – explicativa
B) explicativa – especificativa
C) especificativa – explicativa

Pàg. 126

- 17 1) **que** té aquell gos tan gros ⇒ la noia
2) **amb què** el jurat valora els gossos ⇒ els criteris
3) **on** es fan certàmens canins ⇒ poblacions catalanes
4) **amb les quals** pentinava després les seves mascotes ⇒ laques i cremes

- 18 Solució orientativa:

La meua mare, **a qui/a la qual** no agraden gens els animals, no m'ha deixat mai tenir cap gos. I mira que li ho he demanat vegades! Però sempre em diu que no sóc prou responsable per tenir-ne cura, que un animal requereix dedicació. A més, afegeix, vivim en un pis massa petit, **on/en què/en el qual** l'animal no tindria gens d'espai per moure's. Malgrat tot, com que sóc una mica pesat, fa unes quantes setmanes vaig aconseguir tenir un animal de companyia: és una tortuga **que** em va regalar la meua tia. La tortuga, **que/la qual** es diu Lenta, no fa altra cosa que dormir i menjar, **cosa que/fet que/la qual cosa** fa que cada dia s'engreixi més. Jo volia un gos **amb qui/amb el qual** poder jugar, i tinc una tortuga **que** és una gandula.

Pàg. 127

- 19 a) pronom relatiu
b) pronom relatiu
c) pronom interrogatiu
d) pronom relatiu
e) conjunció
f) pronom relatiu
- 20 L'acompliment de la tasca comporta interactuar en el wiki. Per això es proposa, en aquest exercici, fer-hi una aportació mostrant acord o desacord en l'apartat «Explica't» escrit per un company o una companya.
- 21 Pel mateix motiu que en l'exercici anterior, aquí també es demana una col·laboració per penjar al wiki, consistent en alguna puntualització referida a l'apartat «Suggereix» escrit per un company o companya.

Pàg. 128

- 22 a) Persona que s'enfada i crida molt però, al final, no fa res.
b) Persona que segueix submisament algú, que n'és el servidor.
c) Barallar-se constantment.
d) Enganyar.
e) Truc, motiu ocult.

- f) Persona que ha patit un dany i procura no tornar-lo a patir.
g) Persona amb molta experiència.
h) Poques persones.
i) Persona que té molt de poder.
j) No saber gaire d'un tema, no haver estudiat a fons alguna cosa.
k) No tenir les idees definides.
l) Estar molt a gust, trobar-se a plaer en algun lloc.

Pàg. 129

- 23 Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per fer servir el diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

La Maria es va llevar molt d'hora, aquell matí. Tenia molta feina per endavant, ja que havia d'acabar el trasllat aquell mateix dia. Deixava el seu pis d'estudiant per anar a viure amb la seva parella en una casa amb jardí. Com cada dia, el seu gat la va **esgarrapar** suaument perquè li posés menjar. Un cop més, el gat havia dormit a sobre del llençol i l'havia deixat ple de **pèls**. Després d'un bon esmorzar, va acabar d'endregar les quatre coses que encara tenia escampades: va ficar cada parell de sabates dins la seva **capsa** i tots els llibres i revistes dins d'una **caixa** de fusta més gran. Per acabar va agafar el **gerro** de les flors que li havia regalat la seva mare aquell Nadal. Quan va acabar, en Roger ja era al seu costat per baixar-ho tot i carregar-ho a la furgoneta.

Abans d'anar a la casa nova, van trobar-se amb l'anterior propietari perquè els **lliurés** les claus. Quan hi van arribar, van veure que la casa estava molt bruta. Abans de poder-hi entrar tots els paquets, haurien de fer una bona **neteja**, perquè tant per a en Roger com per a la Maria la **netedat** era molt important. La Maria suava molt, i per no tenir tanta calor es va lligar els **cabells** amb una cua. Es van organitzar molt bé: en Roger passava l'escombra i després la Maria venia al darrere amb la **galleda** i fregava el terra. Abans de dinar, la casa ja havia quedat neta. S'havien **deslliurat** de la tasca més pesada! Mentre en Roger feia el dinar, la Maria **acostava** les caixes del trasllat cap a la porta. Van voler dinar al jardí; però, només entrar-hi, en Roger es va **esgarrinxar** les cames amb un petit esbarzer. El jardí estava molt deixat, però no ho podien pas fer tot en un dia. Van continuar entrant les coses fins que tot va ser al seu lloc. Havia estat un dia extenuant, però per fi podien **ajeure's** al llit amb la satisfacció de tenir la feina feta.

Pàg. 130

- 24 Valoració dels aprenentatges. Activitat oberta.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 10

Família educadora

Pàg. 131

Portadella

La imatge suggereix la importància de la formació dins de la família, motor de la unitat.

Pàg. 132

1 Activitat d'arrencada de la unitat, que comporta la lectura en grup de les propostes de blocs, temes i detalls de la graella, i una pluja d'idees per triar un tema digne de ser exposat, el qual, juntament amb els altres, formarà part del conjunt de temes de la unitat. Aquí són força importants els suggeriments que pugui fer-hi l'ensenyant.

2 Caldria començar per la quarta bafarada de la pàgina 133 i continuar per les altres.

Pàg. 133

3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 134 i 135

4 Petit exercici que recull els altres fets en l'activitat 8 de la unitat 8 i en la 4 de la unitat 9.

5 Solució orientativa:

-essa	-essor	-essió	-missor	-missió
sacerdotessa	agressor	expressió	emissor	readmissió
poetessa	opressor	escissió	transmissor	dimissió
metgessa	repressor	progressió	retransmissor	emissió
alcaldessa	compressor	regressió	neurotransmissor	retransmissió

- 6
- Introducció: f
 - Primera part: ----
 - Segona part: d, c
 - Tercera part: a
 - Quarta part: e
 - Tancament: b

Pàg. 136

7 L'activitat conté una proposta de solució amb què els alumnes poden comparar el seu escrit.

8 Ser clar

- **ser clar i català:** quan algú explica molt bé les instruccions per fer una tasca complexa.
- **parlar sense embuts:** quan a la feina algú es queixa obertament d'un problema i no n'estalvia detalls per por o prudència.
- **dir les coses pel seu nom:** quan en una reunió familiar algú expressa de forma directa, clara i contundent la seva opinió sobre l'actitud d'una altra persona.
- **dir al pa, pa; i al vi, vi:** quan alguna persona ens fa insinuacions o ens parla a mitges i li demanem que sigui clar.

Ser atractiu

- **tenir ganxo:** quan sentim una música nova que ens agrada.
- **entrar pels ulls:** quan triem un menjar en un restaurant perquè el veiem a la taula del costat.
- **donar bo de sentir-ho:** quan ens pregunten si ens agrada una música de fons que hi ha a la sala.
- **fer peça (a algú):** quan ens fan una proposta i ens agrada.

Ser curós

- **mirar-s'hi:** a l'hora d'entregar un treball.
- **posar els cinc sentits (en una cosa):** quan posem molta cura en alguna tasca.
- **parar esment:** quan ens fixem en algun aspecte que ens interessa.
- **estar al cas:** quan estem atents en una reunió.

Pàg. 137

- 9
- pregunta esquer: F
 - titular periodístic: H
 - efecte sorpresa: A
 - anècdota inicial: G
 - citació o refrany: B
 - pregunta retòrica: E
 - referència a un interlocutor: D
 - complicitat amb l'auditori: C

10 Solució orientativa:

- **Definicions:** L'*esclafit* és el soroll que fan les castanyes quan es torren al foc i peten; l'*esclat* és més que un esclafit: una castanya que esclata no te la pots menjar de tan feta miques com ha quedat.
- **Analogies:** Educar és com treballar el camp: cal sembrar bones llavors, regar-les durant el creixement, desbrossar el terreny de males herbes i esperar que la planta doni el fruit que esperàvem.
- **Exemples:** És fàcil tenir detalls que ajudin a l'harmonia i bon humor a la família; per exemple, cultivar flors i plantes, posar música agradable, compartir feines domèstiques, conservar l'ordre i la netedat, fer els àpats junts, disposar d'espais individuals, conversar...
- **Reformulacions:** És bo aficionar-se a la música, és a dir, a tocar un instrument o escoltar peces musicals.
- **Citacions:** Feu força amics. Recordeu què deia Quintilià: «Les riqueses són on són els amics».

Pàg. 138

- 11** És una activitat important de planificació pretextual que requerirà possiblement el guiatge expert de l'ensenyant.
- 12**
- **prefix no-:** no-violència, no-bel-ligerància, no-alineament
 - **manlleus no adaptats:** ex-libris, dalai-lama, agnus-dei
 - **mots especials:** abans-d'ahir, adéu-siau, qui-sap-lo, des-pús-ahir
 - **sintagmes lexicalitzats:** bar restaurant, conferència col·loqui, gall dindi, baix relleu
- 13**
- a) Aquest context és un calc del castellà; en català usem el pronom *tothom* per expressar «totes les persones».
 - b) En aquest cas estem usant el pronom *cadascú* («tota persona sense distinció») quan, de fet, cal que usem l'adjectiu *cadascun / cadascuna* («tota persona o tota cosa de les que formen part d'un grup o d'una col·lectivitat»).
 - c) Contràriament a la frase anterior, en aquest cas hauríem d'usar l'expressió *cadascú* o l'estructura paral·lela *cada u*, ja que aquí sí que ens referim a «totes les persones».
 - d) *Qualsevol* és singular, cal que usem *qualssevol* per referir-nos a més d'una disfressa.
 - e) *Demés* significa «a més a més». En aquest cas cal que usem *la resta* per referir-nos al grup de gent restant.

Pàg. 139

- 14** Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 140

- 15** Posada en pràctica de l'exposició oral. Fóra bo donar-li un caire formal.
- 16** Activitat oberta.
- 17** Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 141

- 18**
a) completa	f) aclarit
b) necessari	g) precís
c) esborrador	h) s'assenti
d) s'asseguin	i) esborrany
e) complert	j) clarejava

Pàg. 142

- 19** Valoració general de la unitat.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la his-

tòria universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 11

Civisme, si us plau!

Pàg. 143

Portadella

Tot al llarg de les unitats 11 a 15 es proposen tasques per opinar, justificar, valorar, convèncer, etc. Hi destaca l'activitat argumentativa amb textos orals o escrits propis d'aquest tipus de discurs. Aquí es demana als aprenents que reflexionin sobre la convivència social i escriguin cartes a la direcció d'un diari.

Aquesta unitat possibilita una reflexió sobre el procés general d'elaboració textual. Es podria fer recollint en un sol document les produccions successives dels exercicis 1 (pluja d'idees), 2 (formulació temàtica), 10 (planificació), 11 (esborrany), 22 (textualització) i 23 (revisió).

Pàg. 144

- 1 Activitat oberta d'anticipació i pluja d'idees. Per tal de convertir-la en una avaluació diagnòstica de l'expressió oral, fóra bo fer-la en petits grups, cosa que permetria a l'ensenyant copsar el grau de competència i detectar aspectes de millora.
- 2 Continuació de l'activitat anterior. La formulació de preguntes ajudarà força al disseny i a la planificació de la carta a la direcció.

Pàg. 145

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Trobareu les solucions en el mateix exercici.

Pàg. 146

- 4 Dins d'activitats principalment orals, s'hi inclou un exercici de lectura de frases amb sons que demanen atenció especial pel que fa a la pronúncia.

- 5 Solució orientativa:

Joan Solà, en aquest article, vol que ens adonem que les deficiències més importants dels escrits fets en català no rau en l'ortografia o la correcció lèxica, sinó en la construcció de frases que diguin planerament allò que l'escriptor vol dir.

O també:

Joan Solà, en aquest text, ve a dir que l'impediment principal per escriure bé en català no radica en el coneixement de la gramàtica, sinó en una falta d'habilitat comunicativa general: els textos es fan incomprendibles perquè hi ha frases mal construïdes, cosa que succeeix tant en una llengua com en una altra.

Pàg. 147

6 Solució orientativa:

Parts del text

- **Introducció:** Ja fa temps que observo una actitud incívica en diverses persones i m'adono que, malauradament, no es tracta d'un fet aïllat, sinó que és una conducta força generalitzada, que es repeteix massa sovint.
- **Tesi:** Em refereixo al fet de llençar les escombraries on no toca.
- **Raonament:** D'una banda, podria entendre que la gent llencés les deixalles al primer contenidor que troba per manca d'informació; però, de l'altra, surto al carrer i veig els diferents contenidors, cadascun d'un color diferent, i m'adono que especifiquen clarament què s'hi pot llençar i què no. Llavors, em pregunto, per què és tan difícil fer-ho bé? ¿Hem de creure allò que es diu que el que és de tots no és de ningú? ¿És que, si no veiem un profit personal clar en alguna cosa, ens n'estem, tot i que el gest de llençar cada deixalla on correspon és ben senzill i no ens costa res?
- **Conclusió:** Potser sí que és cert que, en general, ens costa molt assumir responsabilitats en allò que és comú, que reporta un bé per a tothom. Però m'agradaria pensar que no és així i que encara som a temps de posar-hi remei.

Comparació de dos fets contraposats

D'una banda, podria entendre que la gent llencés les deixalles al primer contenidor que troba per manca d'informació; però, de l'altra, surto al carrer i veig els diferents contenidors, cadascun d'un color diferent, i m'adono que especifiquen clarament què s'hi pot llençar i què no.

Referència a la cultura tradicional

¿Hem de creure allò que es diu que el que és de tots no és de ningú?

Pàg. 148

- 7 • Text A: b, c, d
• Text B: a

8 Solució orientativa:

Soroll insuportable constant

Escriu aquesta carta per denunciar públicament el soroll que pateixo, dia i nit, els 365 dies de l'any, per culpa del bar que hi ha a sota de casa. El problema no ve pas dels clients de l'establiment, sinó de les màquines refrigeradores que tenen al magatzem. Vaig mirar de parlar amb els propietaris, però no s'hi pot dialogar; he trucat diverses vegades a la guàrdia urbana i han vingut a comprovar que el soroll que se sent des del meu pis és insuportable; també han inspeccionat el local per presumptes irregularitats amb la llicència i, tot i que no se n'ha tret l'aigua clara, no els han tancat l'establiment. Ja no sé què més he de fer per poder dormir bé i viure tranquil.

Els agents no només multen

Voldria aprofitar aquest espai per fer públic el meu agraïment als agents municipals per la seva bona tasca a l'hora d'ajudar els ciutadans. Fa aproximadament una setmana el

meu gos es va perdre. Sóc una persona gran que viu sola, i el Trapella és l'únic que em fa companyia. Per això em vaig espantar tant quan el vaig perdre. Vaig buscar-lo per tot el barri, però no el vaig trobar. Qui vaig trobar, però, van ser dos agents que, en veure el meu estat de nerviosisme, em van preguntar molt amablement què em passava. Els ho vaig explicar i em van acompanyar fins a casa i em van dir que no patís. I al cap d'una hora es van presentar amb el meu Trapella! Moltes gràcies, agents, per ser al servei dels ciutadans!

- 9 a) diccionari de locucions i frases fetes
b) diccionari bilingüe
c) diccionari general
d) diccionari enciclopèdic
e) diccionari de sinònims
f) diccionari ortogràfic i de pronúncia

Pàg. 149

- 10 Activitat de planificació textual amb una pauta d'elaboració i un exemple.

- 11 Activitat oberta.

- 12 Al pati ningú no havia trobat a faltar l'Antoni Porta. Era un xicot més aviat tímid, que s'asseia sempre a conversar en un racó d'escala amb altres companys tímids com ell. Segurament el fet de ser persona a qui agradava passar desapercebuda el va ajudar a escapolir-se de l'escola entre classe i classe. Fins que la mestra no va passar llista, ningú no va constatar que la cadira d'aquell noi tan discret era buida. Tampoc no hi havia pistes d'on podia haver anat un adolescent vist per tots com un ésser sense història, un company amb ben poques referències: «L'Antoni Porta. Sí, home, el xaval que seu al costat de l'Eva Mateu».

Pàg. 150

13 Solució orientativa:

- A) Des de fa uns dies, el meu **carrer** és intransitable: les obres que **hi** han començat a fer s'han sumat als vehicles que gairebé sempre hi ha estacionats al mig de la **via pública**!
- B) Estic farta del teu **quisso**! A veure si et comportes cívica i reculls els excrements del teu **gos**. Ah, i pensa que **li** has de posar morrió quan el duguïs a passejar pel parc.
- C) No tolero les persones que es colen en el **metro**. Ofereix un servei, oi? Doncs el més natural és que es pagui! Això sí, els preus del **transport públic** han de ser raonables i assequibles; però, aprofitar-se dels qui paguen, ho trobo molt injust.

- 14 a) 4 d) 3 g) 1
b) 5 e) 7 h) 2
c) 6 f) 8

Pàg. 151

15 Solució orientativa:

- a) ... com els convingués.
- b) ... mentre duri l'estiu.
- c) Quan sigui mitjanit...
- d) ... on s'encreuen els carrers.
- e) ... a la plaça que hi ha davant de casa.

16 Solució orientativa:

- a) **Causal:** Com que estan construint un túnel per al metro, a les set del matí ja comença el soroll eixordador.
Consecutiva: Estan construint un túnel per al metro, així que a les set del matí ja comença el soroll eixordador.
- b) **Causal:** Atès que les voreres són per als vianants, les bicicletes no hi haurien de poder circular.
Consecutiva: Les voreres són per als vianants; per tant, les bicicletes no hi haurien de poder circular.
- c) **Causal:** Gràcies que cada cop hi ha més controls i revisors en el transport públic, cada cop s'hi colen menys persones.
Consecutiva: Cada cop hi ha més controls i revisors en el transport públic; en conseqüència, cada cop s'hi colen menys persones.

- 17 A) Hi escauen: *perquè, ja que, atès que*. Són conjuncions o locucions conjuntives causals.
- B) Hi escauen: *doncs, per tant, consegüentment, en conseqüència*. Són conjuncions o locucions conjuntives consecutives.

Pàg. 152

- 18 a) Doncs
- b) perquè
- c) Doncs
- d) perquè
- e) perquè

- 19 a) per què f) per què
- b) perquè g) per a què
- c) per què h) perquè
- d) perquè i) perquè
- e) perquè j) perquè

20 Solució orientativa:

Incisos i complements explicatius

- Va tornar al restaurant i, sense pensar-s'ho gaire, es va dirigir al cambrer, que el va mirar bastant sorprès.
- Ja feia temps, de l'any dos mil fins ara, que no l'havia vist i anava acompanyada d'un home que devia ser el marit.

Elements elidits

- Per resoldre temes d'horaris, dirigiu-vos a la secretaria; per a altres qüestions, a direcció.
- A casa meua tenim quatre dormitoris i a casa dels meus pares, tres.

Pàg. 153

21 Solució orientativa:

Nota: En verd les comes obligatòries amb la justificació entre parèntesis i cursiva. En vermell, comes opcionals.

Anar segurs a l'escola

En una aula d'una escola del Poblenou, unes mares ensenyen unes imatges als alumnes de tercer. La primera és del segle ^{xvi}, s'hi veuen nens jugant al carrer. La segona és del segle ^{xx}, *(indica límits entre clàusules)* dels anys setanta. També s'hi veuen nens que juguen al carrer. La tercera és de fa poc, i s'hi veuen nens jugant, *(indica límits entre clàusules)* però en aquesta ocasió en un petit recinte tancat, *(indica límits entre clàusules)* amb un nombre semblant d'adults que els vigilen.

La iniciativa «Camí escolar - espai amic» té com a objectiu principal permetre que els nens i nenes puguin tornar a jugar al carrer i, sobretot, *(marquen un incís)* tornar-los el carrer. Així ho expliquen les mares de diverses escoles del Poblenou, *(marca un incís o explicació)* on aquesta campanya ja s'ha aplicat plenament amb tota la metodologia en una primera fase.

Festa d'inauguració

L'11 de novembre passat, a través d'una gran festa amb rua i actuacions musicals, *(marquen un incís)* es va fer saber als veïns del Poblenou que els seus nens i nenes ja podien anar segurs a l'escola. La celebració era la culminació de quatre anys de treball, *(marca un incís o explicació)* en què els representants de les AMPA, *(enumeració)* els docents, *(enumeració)* els responsables de l'Institut Municipal d'Educació i representants del districte de Sant Martí han elaborat, en una macrocomissió, *(marquen un incís)* un projecte en què s'ha estudiat metre a metre cada pas, *(enumeració)* cada semàfor, *(enumeració)* cada vorera, *(enumeració)* per poder facilitar als més petits l'autonomia necessària per poder fer possible que puguin anar sols a escola.

El resultat és, segons han explicat les mares a aquest diari, *(marquen un incís)* molt millor del que mai haurien pensat. Els seus fills demanen poder recórrer el camí tot sols, *(indica límits entre clàusules)* i alguns ja hi han posat part de sofisticació, com és el cas de l'escola de la Vila Olímpica, *(marquen un incís)* on una gran majoria de nens i nenes arriben amb patinet. Els professors els permeten penjar l'estri amb l'abric.

Un espai amic

La Itziar, *(enumeració)* la Sara, *(enumeració)* l'Eva i l'Ester, quatre de les moltes mares que s'han implicat en el projecte i han aconseguit animar docents i Administració, *(marquen un incís)* expliquen que els camins verds són molt més que simples circuits segurs. També pretenen convertir-se en un «espai amic», *(marquen un incís)* on l'infant «es desenvolupi entenent uns valors de civisme i respecte envers els altres i envers la pròpia ciutat», *(indica límits entre clàusules)* explica la Itziar.

L'ànima del barri

Per l'Ester, *(es podria considerar un canvi en l'ordre dels*

elements de la frase) els camins constitueixen un «entorn amable», *(indica límits entre clàusules)* mentre que per la Sara són «un espai de convivència». L'Eva parla de fer «millors ciutats per a un món millor», *(indica límits entre clàusules)* i totes coincideixen a remarcar que els camins reforcen el concepte de barri i ajuden a fer que aquesta idea arribi als més petits. El Poblenou s'ha caracteritzat sempre per haver mantingut el que molts dels seus habitants defineixen com una «ànima pròpia». El traçat de camins verds, on nens i nenes es reuneixen en diferents punts de trobada per anar junts a l'escola, *(marquen un incís)* s'ha transformat en un altre dels pilars d'aquesta ànima de què presumeixen els seus veïns.

Pàg. 154

- 22** Activitat de textualització. Es podrien recollir les cartes a la direcció i presentar-les juntes simulant ser la secció d'opinió dels lectors d'una publicació local.
- 23** Activitat oberta, pautada amb preguntes.
- 24** Activitat per millorar la precisió i variació lèxica. Amb l'exercici es vol fer conscient l'alumnat dels matisos que pot adquirir una paraula i de la possibilitat de copsar-los mitjançant la consulta al diccionari.

Sortir

a) 5	d) 4
b) 6	e) 3
c) 1	f) 2

Cantar

a) 4	c) 2
b) 1	d) 3

Es poden consultar en un diccionari normatiu els diferents significats d'un verb (per exemple de *beure, dormir, ballar, passar, saltar, caure, entrar, matar, córrer*) i comentar, després, quins coneixements aporta la lectura completa i detallada d'entrades del diccionari normatiu.

Pàg. 155

- 25**
- **Modal:** com, de manera que
 - **Temporal:** fins que, tan aviat com, mentre, d'ençà que
 - **De lloc:** allà on, on, per on
 - **Comparativa:** tal com, com ara, d'igual manera que
 - **Consecutiva:** fins al punt que, per tant, doncs
 - **Condicional:** si, en cas que, sempre que
 - **Concessiva:** encara que, tot i que, malgrat que, per més que
 - **Causal:** perquè, ja que, atès que
 - **Final:** perquè, a fi que, per tal que
- 26** Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar els diferents significats de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per a l'ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

Com a president de l'Associació de Veïns del barri Tranquil, escric aquesta carta amb **el fi** de manifestar públicament la nostra satisfacció perquè a **la fi** la justícia s'ha **pronunciat** al nostre favor i farà tancar la discoteca de la plaça, que durant anys ens ha portat tants maldecaps. Ja fa molt de temps que vam **assenyalar** els problemes i les il·legalitats del local, però ningú no en feia **cabal**. Vam organitzar manifestacions, vam recollir signatures... però tot va **fallar**; res no va servir de res. Finalment, i gràcies a l'esforç de moltes persones, vam poder presentar **dades** concloents que demostraven que les nostres queixes tenien fonament. **Conseqüentment**, vam portar el cas als tribunals i, a parer nostre, el jutge ha obrat **conseqüentment** i, en la **data** d'avui, ha anunciat la sentència que obliga a tancar l'establiment. No cal dir que per a l'associació aquesta sentència té una importància **cabdal** i és per això que ens en felicitem.

> A la llista, hi sobra *senyalar*, que vol dir 'fer o posar un senyal en alguna cosa'.

Pàg. 156

- 27** Activitat per valorar el decurs de la unitat. Va bé de fer-la en grup per facilitar l'intercanvi d'opinions.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 12**Hi ha canvis a l'empresa**

Pàg. 157

Portadella

En aquesta unitat es promou el desenvolupament discursiu propi d'una presa de decisions en un entorn laboral. Al peu de la pàgina es detalla una situació que determina les circumstàncies en què es basaran els arguments.

Pàg. 158

- 1** Activitat oral que podria fer-se en petits grups que es repartirien els temes plantejats i posarien en comú els comentaris fets. O es podria dur a terme de manera conjunta, fent una pluja d'idees que es van anotant a la pissarra.

Pàg. 159

- 2** L'acompliment de la tasca comporta presentar un conjunt de raons que avalen una decisió. Per això és convenient

constituir, en aquest punt, grups homogenis pel que fa a l'opinió sobre aquestes qüestions laborals.

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 160

- 4 Com en l'exercici 4 de la unitat anterior, es tracta de confirmar que es pronuncien amb prou correcció els sons de les paraules destacades en color.

- 5 A) fals D) veritable
B) veritable E) veritable
C) veritable F) fals

Pàg. 161

6 Opinió 1

- **Arguments a favor de la vaga.** Cal protestar contra les retallades, fer valer els drets dels treballadors, fer perdre diners a l'empresa.
- **Arguments en contra de la vaga.** Es descomptarà un dia de sou als treballadors.
- **Arguments de l'alternativa:** -----

Opinió 2

- **Arguments a favor de la vaga.** És la manera de cridar l'atenció de l'empresa.
- **Arguments en contra de la vaga.** Els treballadors podem perdre-hi diners.
- **Arguments de l'alternativa.** L'empresa tindrà sobreproducció i perdrà diners, els treballadors no perdran diners perquè aniran a treballar.

Opinió 3

- **Arguments a favor de la vaga.** -----
- **Arguments en contra de la vaga.** No servirà per a res perquè l'endemà les coses continuaran igual.
- **Arguments de l'alternativa.** -----

Pàg. 162

7 Solució orientativa:

- **Resum 1:** és adequat perquè sintetitza les idees principals, és precís i concís, i clar i cohesionat.
- **Resum 2:** no és adequat perquè inclou informació irrellevant, repeticions, etc.
- **Esquema 1:** no és adequat perquè no és visual, sinó que és un redactat textual, i no evita les frases senceres.
- **Esquema 2:** és adequat perquè presenta una estructura visual, no és un redactat textual i evita, en la mesura que s'ha pogut, les frases senceres.

Pàg. 163

- 8 És un moment important en què l'ensenyant respondrà les preguntes o dubtes plantejats per l'alumnat a l'hora d'es-

quematitzar qüestions que poden ser complexes, com es veu en l'exemple.

- 9 • **Avantatge:** pausa (no pot referir-se a *avantatge*)
• **Desavantatge:** desenllaç (no se sap si és avantatjós o no)

Pàg. 164

10 G o J

- 1) gerent, engegar, projecte, objectiu, injectar, suggeriment, jeràrquic
- 2) trajecte, garatge, jeure

IG o TX

- 1) sondeig, capritx, rebuig
- 2) despatx, blanqueig

X o IX

- 1) arxivar, queixes, teixits, caixes,
- 2) ganxo, enganxar, coixí

11 Solució orientativa:

- **Iniciar una intervenció:** per començar..., en primer lloc..., d'entrada..., primerament..., abans de tot..., d'antuvi...
- **Reprendre un tema:** quant al que he dit abans..., recollint el fil..., pel que fa al tema de..., com ja us he indicat..., tornant a la qüestió de..., abans havíem dit..., com ja s'ha esmentat abans...

Pàg. 165

12 Solució orientativa:

- a) **Per bé que** en aquesta empresa guanyaré més diners, hauré de canviar de residència.
- b) **Malgrat que** m'ofereixen una feina a l'estranger, no l'acceptaré perquè no vull estar lluny dels meus.
- c) **Admeto que** l'oferta de feina és molt atractiva, però hauré de renunciar a tenir els caps de setmana lliures.
- d) **Entenc en part** el teu punt de vista sobre la vaga, **encara que** jo penso diferent.

13

- a) frase correcta
- b) frase correcta
- c) frase incorrecta. Hauria de ser: *Ahir devien ser les primeres a plegar, la Joana i la Pilar, oi?*
- d) frase correcta
- e) frase correcta
- f) frase incorrecta. Hauria de ser: *Es veu tot molt tancat. No deu haver arribat ningú, encara. / Es veu tot molt tancat. Possiblement encara no ha arribat ningú.*

14

- a) amb/a
- b) a/en
- c) a/amb
- d) a/en
- e) amb/a

15 Solució orientativa:

- **Ens informen del** mal moment de l'empresa. (Seguit d'un nom).
- **Ens informen que** l'empresa va malament. (Seguit d'una frase).
- **Pensava en** la meua sortida. (Seguit d'un nom).
- **Pensava que** havia de sortir. (Seguit d'una frase).
- **M'amenacen amb** l'expulsió. (Seguit d'un nom).
- **M'amenacen que** m'expulsaran. (Seguit d'una frase).
- **Confio en** la veracitat de la informació. (Seguit d'un nom).
- **Confio que** la informació sigui veraç. (Seguit d'una frase).
- **Des del** final de les vacances. (Seguit d'un nom).
- **Des que** van acabar les vacances. (Seguit d'una frase).
- **Teniu dret a** una compensació. (Seguit d'un nom).
- **Teniu dret que** us compensin. (Seguit d'una frase).
- **El convencien de** la importància del tema. (Seguit d'un nom).
- **El convencien que** el tema era important. (Seguit d'una frase).
- **Tinc interès en** l'augment de sou. (Seguit d'un nom).
- **Tinc interès que** augmentin el sou. (Seguit d'una frase).
- **S'adonà del** problema existent. (Seguit d'un nom).
- **S'adonà que** hi ha un problema. (Seguit d'una frase).
- **Comptem amb** els teus diners. (Seguit d'un nom).
- **Comptem que** tu també pagaràs. (Seguit d'una frase).
- **Recorda't del** meu bon consell. (Seguit d'un nom).
- **Recorda't que** t'he aconsellat bé. (Seguit d'una frase).
- **Estava segur del** seu retorn. (Seguit d'un nom).
- **Estava segur que** tornaria. (Seguit d'una frase).

16 Solució orientativa:

- A) **Factible:** Acceptaré que em redueixin el sou sempre que m'assegurin que mantindran el meu lloc de treball.
Hipotètica: Acceptaria que em reduïssin el sou només si m'asseguressin que mantindrien el meu lloc de treball.
- B) **Factible:** Rebrem una paga extra si augmentem la producció.
Hipotètica: Ens han dit que rebríem una paga extra en cas que augmentéssim la producció.
- C) **Factible:** Farem vaga sempre que tots els treballadors hi estiguem d'acord.
Hipotètica: Fariem vaga si tots els treballadors hi estiguéssim d'acord.
- D) **Factible:** Si l'empresa tanca, haurem de buscar una nova feina.
Hipotètica: En cas que l'empresa tanqués, hauríem de buscar una nova feina.
- E) **Factible:** Canviaré de feina només si em milloren les condicions laborals.
Hipotètica: Canviaria de feina a condició que em milloressin les condicions laborals.

- 17 A) Bona pensada!
B) Sí, és això mateix.
C) Ni de bon tros!
D) Jo no diria el mateix.
- 18 Activitat d'assaig oral. Cal disposar d'espai suficient perquè no hi hagi interferències entre els grups.
- 19 Seria bo fer l'activitat a l'estil de les assemblees reals.

- 20 Activitat destinada a la millora de la pronúncia de mots que sovint es realitzen erròniament.

<u>ac</u> ne	diò <u>pt</u> ria	intè <u>r</u> fon	omò <u>p</u> lat	rubè <u>o</u> la
atmos <u>f</u> era	fut <u>b</u> ol	intè <u>r</u> val	període	tè <u>x</u> til
aurè <u>o</u> la	hand <u>b</u> ol	medul·la	radar	xand <u>a</u> ll
caut <u>x</u> ú	iber	olimpíada	rè <u>p</u> til	èczema

21 Solució orientativa:

- **cremar oli = doblegar l'esquena:** esforçar-se, treballar
- **girar full = mudar de bandera:** canviar de tema, d'idea
- **fer calaix = fer l'agost:** guanyar diners, treure profit
- **escapar-se de les mans = posar els dits i deixar-hi les ungles:** perdre, fracassar
- **deixar amb un pam de nas = caure l'ànima als peus:** decebre
- **aixecar la camisa = donar garsa per perdiu:** enganyar
- **posar-li la mel a la boca = encendre-se-li els ulls:** desitjar, anhelar, esperar

- 22 Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per fer ús del diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

L'empresa té la intenció de traslladar-se a una antiga fàbrica abandonada, situada als afores d'una **vila** d'uns cinc mil habitants. Al primer pis hi haurà les oficines. **A baix**, una nau central. A més, també té un **soterrani**, que servirà de magatzem. Una mica més **avall** de la fàbrica, al final d'un caminet, hi ha una bonica **vil·la**, on havia viscut el director, i que ara serà el despatx dels peixos **grossos** de l'empresa. Aquesta casa tenia la característica que es comunicava amb la nau a través d'un passadís **subterrani**.

Els treballadors vam **endur-nos** una **gran** sorpresa quan ens van informar del trasllat. La majoria, però, va valorar positivament el canvi de població i el fet d'estalviar-se els **embussos** de cada matí. Això sí, durant els primers mesos, haurem de **dur** la carmanyola cada dia, ja que no hi ha cap cafeteria ni restaurant a prop.

> A la llista, hi sobra la paraula **embut** ('estri de metall, vidre o material plàstic que té la forma d'un con buit invertit').

23 Valoració dels aprenentatges assolits en la unitat.

Pàg. 170

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 13

L'àvia no es pot valdre

Pàg. 171

Portadella

No solament els escrits ben planificats contenen argumentacions. Les relacions quotidianes són plenes de justificacions, excuses, retrets, raonaments, valoracions... És el que es destaca en aquesta unitat, que ens situa en unes circumstàncies prou freqüents en la vida familiar.

Pàg. 172

- 1** En aquest punt caldrà que els alumnes, en petits grups, escullin una de les quatre situacions proposades.

Pàg. 173

- 2** Caldrà que els grups s'adjudiquin rols familiars, vincles, edat, residència, horaris de treball i càrrega familiar.

Es demana, doncs, una bona disposició per representar un paper fictici. Si, d'una banda, això pot representar alguna dificultat a algun aprenent («no m'agrada fer teatre»), de l'altra, actuar de manera fictícia li permetrà expressar-se de manera col·loquial en qüestions que sovint van acompanyades de càrrega emotiva.

- 3** Solució orientativa:

- **Actuacions mèdiques:** transfusió, operació, tractament, medicació, sutura, immobilització, exploració, incisió...
- **Proves diagnòstiques:** biòpsia, radiografia, endoscòpia, colonoscòpia, ressonància magnètica, anàlisi sanguínia, ecografia, mamografia...

- 4** Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 174

- 5** Pràctica de lectura de mots amb sons oclusius en posicions diverses.

- 6** Solució orientativa:

- a) La situació és insostenible tant econòmicament, com afectivament i sanitàriament.
- b) Fragments que denoten malestar:
 - *A nosaltres encara ens falten dies per pensar en vestits de bany...* (insinua que no està precisament pensant en les vacances, atesa la situació que té a casa).
 - *Em fa l'efecte que la conversa que vam tenir per telèfon no et va deixar gaire clara la nostra posició* (constata que la germana no la va comprendre).
 - *... les idees maquíssimes que tenies sobre aquest tema es desmunten com un castell de cartes* (aquest tenies es pot entendre com a referència general o com a referència directa a la germana, amb ironia en dir *maquíssimes*).
 - *... fas vacances, oi?* (sembla que li retreu que no aprofita les vacances per visitar la mare).
 - *No sé si això és possible* (tant pot ser que dubti de la vinguda en temps de vacances com de la capacitat de canvi de parer de la germana).
 - *... no ens pots catalogar, com fas al teu correu, sense haver viscut aquesta situació* (reclama que no se li facin judicis previs).
- c) Expressions sinònimes proposades:
 - ahir al vespre ⇨ anit
 - anem al gra ⇨ concretem
 - no hi és tota ⇨ no actua com a persona conscient
 - de cop i volta ⇨ de sobte
 - no se'n sortien ⇨ no eren eficaces
 - costés el que costés ⇨ tant sí com no
 - si no fem alguna cosa ⇨ si continuem així
 - es desmunten com un castell de cartes ⇨ es desfan en un tres i no res
 - te'n faries una idea molt diferent ⇨ canviaries de parer

Pàg. 176

- 7** a) Que no sóc la seva tia? / Nosaltres som els seus pares.
- b) La Giulianella és l'única persona d'aquesta casa que, quan parla, sap el que diu perquè ha estudiat...
- c) Peppino, si tu escrius *intel·ligent* amb jota i *ànima* amb hac.
- d) ... des de quan, per vendre camises, samarretes i corbates, es necessita la llicenciatura en filosofia i lletres?
- e) ... mossega't la llengua i deixa parlar els qui saben enfil·lar més de quatre paraules seguides.
- f) I, tu, què? Que ets doctorada en ciències?
- g) Com a mínim, un llibre me'l llegeixo, i em cultivo. Pago una quantitat ridícula al mes i l'editor em posa al dia de les publicacions. Així no quedo com una analfabeta quan he de conversar amb persones civilitzades.

Pàg. 177

- 8** a) torracollons c) cagadubtes
b) tabalot d) dropo

e) busca-raons	i) escarransit
f) bocamoll	j) caragirat
g) baliga-balaga	k) bandararra
h) milhomes	l) blada assolellada

9 Solució orientativa:

- a) Hauríem de procurar treure'ns la feina de sobre una mica més ràpid.
- b) No em sembla bo queixar-se sempre en veu alta. Seria bo de posar per escrit el que no ens sembli adequat.
- c) No és el moment de parlar d'aquest tema. Deixem-ho per quan estiguem més tranquils i parlem-ne amb calma.
- d) La seva conducta és totalment inadmissible.
- e) Cal mantenir una mica més la serietat i parlar amb un to de veu més baix per mantenir bon ambient de treball.
- f) Em sembla que, aquesta qüestió, ja l'hem tractada en altres ocasions i ja ha quedat resolta.

Pàg. 178

10 Activitat de planificació que pot requerir l'ajut o l'orientació de l'ensenyant.

11 Continua l'activitat de planificació textual. Cal fer notar que servirà perfectament de guia en la intervenció final de la unitat.

Pàg. 179

12 Solució orientativa:

Aportar l'experiència personal

L'experiència pròpia em demostra que no s'han de perdre els nervis en situacions complicades.

Basar-se en idees o veritats acceptades per la societat

Feu cas de la saviesa popular, que diu que val més prevenir que curar.

Mostrar oportunitats o circumstàncies favorables

Com que diuen que ara ens donaran ajuts, ompliré de seguida els formularis.

13 Solució orientativa:

- a) I tu, què hi pintes en tot això?
- b) Què t'empatolles, ara?
- c) I tu, què n'has de dir, d'aquesta qüestió? Mira el setci-ències!
- d) No veus que això no va enlloc?
- e) O us aclariu, o pleguem!
- f) Doncs, més clar, l'aigua!
- g) I un be negre! / Ah, no, de cap manera!
- h) Mira qui parla!
- i) Sabeu què? Que ja us ho fareu!
- j) Aquesta no la sabia!
- k) Ep! Para el carro! Ja n'hi ha prou!

14 Solució orientativa:

D'entrada pensem que s'haurien de dissenyar polítiques educatives per consolidar la tendència a la incorporació

dels homes a les tasques de cura.

Així mateix, s'haurien de donar oportunitats a grups nous (migració, joves...) per canviar el paper tradicional i únic de la dona com a cuidadora.

A més a més, s'haurien de desenvolupar serveis d'informació i formació per als cuidadors **amb l'objectiu d'identificar** els cuidadors informals amb elevades càrregues per oferir-los suport des dels serveis socials **així com també** caldria desenvolupar programes d'informació i suport als cuidadors informals.

Igualment, la preferència pel suport econòmic, en lloc del servei directe, mostra un gran potencial per a intervencions de baix cost i respecte a la capacitat de decisió dels ciutadans per a autoorganitzar-se.

Pàg. 180

15 Solució orientativa:

- a) **No admetem de cap manera** que calgui obligar els avis a formar part dels casals o d'altres iniciatives semblants, tot i que siguin aconsellables per a molts. Avui dia, molta gent gran es troba amb possibilitats de desenvolupar activitats autònomes i lliures durant molts anys.
- b) Alguns consideren que els avis no es poden fer càrrec dels seus néts, **però** nosaltresensem que sí, ja que són experts cuidadors, i diversos estudis demostren els beneficis d'aquesta pràctica tant per a joves com per a grans.
- c) **Contràriament** a l'opinió generalitzada, són molts els fills que cuiden els seus pares, així que **no estem d'acord** amb aquells que diuen el contrari.
- d) **Discrepem** d'aquells que pensen que els avis no poden viure sols i han d'anar a casa dels fills, ja que, com tots sabem, hi ha molts avis capaços de valdre's per ells mateixos i que només necessiten ajudes puntuals.
- e) **Dissentim** d'una afirmació com aquesta, ja que hi ha molta gent gran independent i que no suposa cap pes per a ningú.

16 Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 181

17 L'àvia volia esbrinar els fets. Volia saber el camí dels nens, la forma d'entrada a les golfes, els informadors de l'amagatall dels regals, els instruments d'obertura de l'armari i la presència d'algun testimoni. El secret dels tres Reis Mags havia de durar uns quants anys més!

18 Solució orientativa:

- a) **Els nois**, que li portin fruita.
- b) La Martina em va dir **la bona notícia**.
- c) Estava pensant **en el curs de geriatria**.
- d) Ja no es recordava **del convidat**.
- e) L'àvia no sabia **la causa de la caiguda**.
- f) Vaig pensar **en la utilitat del caminador**.
- g) **Els comensals**, que surtin al jardí!
- h) A la una van arribar **les visites**.

- i) Per ser un bon cuidador, cal **una bona organització**.
j) No saben **la solució**.

Pàg. 182

19 Activitat d'assaig amb el suport d'unes pautes indicades en el llibre de l'alumne.

20 Activitat oberta. Cal vigilar el desenvolupament de l'exercici i vetllar per la bona pronúncia.

21 Correctes

abortiu	garsa
alfil	mil·lèsim
atmosfera	trèvol
avet	biga
avortar	estruç
cabàs	esvelt
dansa	orquestra
diòptria	

Incorrectes

austriac	⇒ austriac
butifarra	⇒ botifarra
càstic	⇒ càstig
esglèsia	⇒ església
globo	⇒ globus
impresió	⇒ impressió
jovenil	⇒ juvenil
llabi	⇒ llavi
ràfaga	⇒ ràfega
resplendor	⇒ resplendor
sufrir	⇒ sofrir
turrons	⇒ torrons
zènit	⇒ zenit
bofetada	⇒ bufetada
nadar	⇒ nedar

Pàg. 183

22 Solució orientativa:

vaig / vinc

- Ets a casa la teva mare? Doncs espera't que ara **vinc** a parlar amb tu.
- **Vaig** a comprar i torno.

maldecap / mal de cap

- Aquesta dona que cuida l'àvia em porta més **maldecaps** que no pas ajuda.
- Tens cap medicament pel **mal de cap**?

assegut / assentat

- M'he **assegut** al costat de la Marta per fer-li companyia una estoneta.
- Hem **assentat** les bases de l'acord.

llançat / llençat

- Ha **llençat** a les escombraries l'anell d'or sense adonar-se'n!
- Van discutir i li va **llançar** l'anell de casament als peus.

prendre / treure

- Ahir el dentista em va **treure** el queixal del seny.
- El Miquel sempre em **pren** el pèl!

23 Activitat avaluativa de la unitat.

Pàg. 184

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 14

Conducció i circulació responsables

Pàg. 185

Portadella

Tant les notícies dels mitjans de comunicació com els testimonis viscuts personalment fan que tothom tingui molt a dir pel que fa a aquesta qüestió. No serà difícil engrescar l'alumnat perquè reflecteixi les seves opinions en un article.

Pàg. 186

- 1** Activitat d'anticipació temàtica que pot ser aprofitada per obtenir una llista de temes de debat sobre circulació i mobilitat.

Pàg. 187

- 2** No es tracta de redactar un article, sinó d'expressar breument per escrit quin és l'interès del tema escollit, palesar els motius que porten a desenvolupar-lo, justificar el títol previst, etc.

- 3** Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 188

- 4**
- Sonorització de la *s* de *les* (obres).
 - Assimilació de la *t* de *setmana* per una *m*.
 - Assimilació de la *t* d'*ametlles* per una *ll*.
 - Sensibilització de la *t* de *vint* i de la *t* de *sant*.
 - Sonorització de la *x* de *mateix*.
 - Sonorització de la *s* de *tots*.
 - Sonorització de la *s* de *pots*.
 - Sonorització de la *p* de *cap*.
 - Assimilació de la *d* d'*adquirir* per una *k*.
 - Emmudiment de la primera *s* d'*aquests*.
 - Assimilació de la *b* de *submarí* per una *m*.

Pàg. 189

- 5 Les sensibilitzacions estan marcades en el mateix exercici.

Pàg. 190

- 6 Solució orientativa:

Perills en la conducció, en dies de pluja

- Quantitat d'aigua sobre el paviment, que pot provocar bassals.
- Insuficient adherència als pedals del cotxe si la sola del calçat del conductor és mullada.
- Limitació de la visibilitat.
- Retencions.
- Major imprudència dels vianants (pressa per creuar el carrer).
- Conducció general més tensa.
- Major enlluernament amb els llums dels cotxes que vénen en direcció contrària (sobretot, si el parabrisa és brut o entelat).

Recomanacions per als conductors en dies de pluja

- Fer un bon manteniment dels pneumàtics.
- Tenir en compte l'adherència del sòl.
- Tenir en compte la força de l'aigua i no travessar guals o rieres quan plou.

Pàg. 191

- 7 Activitat oberta. Cal escriure un comentari breu sobre la qüestió seleccionada en l'exercici 1. L'exemple dona una idea de la llargada i de l'estil del comentari que es penjarà al bloc digital.

8 a) embragatge	h) tub d'escapament
b) amortidor	i) greixar
c) vianant	j) gual
d) avançament	k) dreuera
e) vorera	l) marrada
f) cruïlla	m) embús
g) trencall, bifurcació	

Pàg. 192

- 9 Cal que els aprenents prenguin consciència que l'activitat demana la planificació de l'article col·lectivament: és tal com sovint es dissenyen articles en moltes redaccions de publicacions periòdiques locals.

- 10 Solució orientativa:

- Molts conductors es distreuen conduint perquè volen estar atents a altres coses que no són la conducció mateixa: el telèfon, la conversa amb els passatgers, etc.
- El nombre d'accidents de moto és molt elevat i el motiu és doble: hi ha moltes més motos que abans i els motoristes no tenen la protecció que dona la carrosseria.
- L'obligació de passar la ITV es fonamenta en el perill que comporta, per a si mateix i per als altres, ser descurat en la conservació del vehicle.

- La raó principal per la qual la Generalitat es compromet a reduir la mortalitat a les carreteres és l'evidència i espectacularitat de les dades negatives que els diaris han fet públiques.
- La perillositat dels passos de vianants està justificada per les distraccions de conductors i vianants.
- Les rotondes fan més fluida la circulació. És cert. L'explicació més clara és l'absència de semàfors.
- La senyalització horitzontal és molt important, ja que queda situada en la zona on es dirigeix constantment la mirada del conductor: a sota i davant.
- És bo dur els llums encesos fins i tot de dia; d'aquesta manera, els conductors dels altres cotxes s'adonen amb més claredat de la meua presència.

Pàg. 193

- 11 Solució orientativa:

- Cada any es fan campanyes de trànsit amb l'objectiu de reduir la mortalitat a les carreteres. **Malgrat tot**, el nombre de morts en accidents de trànsit continua sent molt alt.
- Pràcticament tots els vehicles nous poden arribar als 200 km/h. **Ara bé**, el límit màxim de velocitat a les carreteres és de 120 km/h.
- Cada cop hi ha més casos d'atropellament de vianants a les ciutats. **Tanmateix**, és cert que moltes persones creuen per on no toca o no respecten els semàfors.
- A les grans ciutats augmenta any rere any el nombre d'usuaris del carril bici, **però** no disminueix el nombre de ciclistes que circulen per les voreres.
- Es permetrà que els conductors novells puguin circular a més de 80 km/h. **Això no implica** que s'hagi de reduir la cura per una conducció especialment atenta durant els primers mesos de conducció.
- L'«operació sortida» de vacances explica l'augment d'accidents a les carreteres en aquests dies. **Tanmateix**, que ho expliqui no significa que estiguin justificats.
- Les velocitats màximes que indiquen els senyals s'han de respectar de manera estricta; **tot i així**, hi ha límits de velocitat que no són gaire comprensibles.
- La confiança i serenitat del conductor és un element clau de seguretat. **Ara bé**, això no vol dir que no hagi d'estar atent i atent.

- 12 L'altre dia, a mitjanit, vaig ser testimoni d'un accident. **En** sortir de l'autopista, vaig veure com un vehicle que circulava a molta velocitat envernia un motorista. Sempre havia sentit que, **en** un accident, el més important és actuar amb el cap clar. I vaig intentar fer-ho. El cotxe que havia atropellat el motociclista va fugir, però vaig poder anotar-ne la matrícula. Vaig aparcar el meu cotxe **en** un lloc segur i vaig posar els triangles **en** un punt ben visible i **a** la distància adequada. Ràpidament vaig trucar a l'ambulància i, quan va arribar, em vaig dirigir **a** la comissaria més propera per denunciar l'infractor. L'endemà, **a** primera hora del matí, vaig acostar-me fins **a** l'hospital per visitar el ferit. L'havien operat durant la nit i ja era **en** una habitació recuperant-se.

Pàg. 194

13 Solució orientativa:

- a) Vaig treure'm el carnet de conduir **tan bon punt vaig fer divuit anys**.
- b) **Per on passem ara** és on vaig tenir l'accident.
- c) **Al barri on ens trobem** hi ha carrers molt perillosos.
- d) **Abans d'arrencar**, corda't el cinturó.
- e) **Sortint de la ciutat**, ja vaig sospitar que trobaríem caravana.
- f) **Des d'on som ara** es coordinen tots els semàfors de la ciutat.

14 a) Indica una causa.

- b) Indica una pregunta.
- c) Indica una finalitat.
- d) Forma part d'un relatiu (*el qual, la qual...*).
- e) Fa de nom.
- f) Indica una finalitat i una pregunta alhora.

15 a) Per a què: indica una finalitat i una pregunta alhora

- b) perquè: indica causa
- c) perquè: indica causa
- d) perquè: fa de nom
- e) per què: indica una pregunta
- f) per què: forma part d'un relatiu
- g) Perquè: indica finalitat

Pàg. 195

16 Cal insistir en la necessitat de redactar un esborrany previ a la redacció definitiva.

- 17** • **Causa:** agent, base, fonament, font, gènesi, germen, mare dels ous, mòbil, motiu, motor, origen, raó.
- **Conseqüència:** conclusió, deducció, efecte, resultat, seqüela, torna.

Pàg. 196

18 De pressa

- anar a cent per hora
- a tot gas
- a tota castanya
- a tota marxa
- amb un coet al cul
- cagant llets
- cames ajudeu-me
- com un esperitat
- com un gat entre brases
- com un llamp
- com una bala
- com una llebre

A poc a poc

- a pas de bou
- a pas de formiga
- a pas de tortuga

- amb parsimònia
- com una carraca
- xino-xano

19 Exercici de precisió lèxica. La resolució possibilita comentar el diferent significat de les parelles de mots, atès que el text ofereix contextos on s'escau usar-les. És també un moment òptim per usar el diccionari general, ja que sovint cal precisar amb detall les diferències.

He llegit al diari que el Govern vol **endegar (engegar)** una campanya amb l'objectiu de reduir els accidents de **trànsit** que es van **registrar** l'any passat. Han assegurat que hi dedicaran més **mitjans** i que augmentaran els controls. Trobo que és una bona notícia, tot i que és evident que els ciutadans també haurem de posar el nostre **granet** de sorra per contribuir-hi.

Parlant d'experiències personals, quin **tràfec** que vaig passar l'altre dia! Tornava de la feina i la policia em va fer aturar. Vaig pensar que es tractava d'un control rutinari, però van començar a **escorcollar** el meu vehicle i jo no entenia res de res. Finalment, els agents es van disculpar i em van dir que m'havien confós amb algú altre. Resulta que es pensaven que em dedicava al **tràfic** de drogues! Després de l'ensurt, vaig **engegar** el cotxe i vaig continuar el meu camí, però uns quilòmetres més enllà vaig ser testimoni d'un accident: un camió que transportava grans peces de **granit** va **bolcar** enmig de la carretera. Jo i altres conductors que passaven per allà ens vam **abocar** sobre el camioner, que estava lleument ferit i ens va confessar que l'havia vençut **la son** i s'havia adormit al volant. A causa de l'accident, s'havia **vessat greix** sobre la calçada i havia quedat relliscosa i intransitable. No vam poder circular fins que l'asfalt va ser net. Després de dues hores de retencions, vaig arribar al carrer de casa. Però encara me'n va passar una altra: vaig estar a punt d'atropellar una dona **grassa** que travessava el carrer per on no tocava! Per sort, tot va quedar en un ensurt. Això sí, després de tantes emocions, aquella nit em va costar molt agafar **el son**.

> A la llista, hi sobra la paraula *medis* ('elements o substàncies que envolten una cosa').

Pàg. 197

20 La unitat ofereix un itinerari d'elaboració textual; aquí els alumnes en poden ser conscients i copsar maneres de millorar el propi procés d'escriure.

21 Valoració general dels aprenentatges fets en la unitat.

Pàg. 198

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història

universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.

Unitat 15 Per la natura... Fem-hi alguna cosa!

Pàg. 199

Portadella

La imatge possibilita comentaris introductoris a una unitat on es proposa als alumnes que argumentin amb claredat i que, a més, convencin amb eficàcia.

Pàg. 200

1 Solució orientativa:

- A) A la vora de les carreteres encara hi ha molts abocadors de deixalles sense controlar.
Hi ha molts arbres afectats de malures que s'estenen al conjunt del bosc.
- B) Visitar llocs amb iniciatives ecològiques reeixides.
Participar en una jornada de sensibilització.
- C) Descobriments d'iniciatives interessants.
Motivació per millorar el nostre entorn.

Pàg. 201

- 2 Exercici important, atès que demana concreció en la proposta d'activitat ecològica. Les pautes permeten detallar l'acció i faciliten l'elaboració d'arguments per promoure-la.

- 3 Exercici, tant oral com escrit, de referència pronominal. Les solucions són en el mateix exercici.

Pàg. 202

- 4 Exercici de pràctica oral. Com els altres exercicis d'unitats anteriors (11-14), faciliten la detecció d'aspectes fonètics que cal millorar.

Pàg. 203

5 Llista 1

mol·lusc	regalimar	apel·lar
melodia	pupil·la	àliga
novel·la	satèl·lit	impel·lir
oscil·lar	síl·laba	il·lès
maleta	milanesa	il·limitat
col·lega	sol·licitar	mula
pàl·lid	til·la	col·liri
paral·lel	tranquil·litat	aquarel·la
alemany	al·lèrgia	bèl·lic
parcel·la	medul·la	cal·ligrafia
pala	col·laborar	eludir
pel·lícula	al·licient	il·lús

Llista2

entremaliat	fal·lera	il·lusió
col·lecció	aleví	il·lustre
escapolir	goril·la	element
col·legi	teló	instal·lar
col·lisió	hel·lènic	xalet
teler	idil·li	intel·ligència
col·locar	il·legal	metàl·lic
cala	il·lícit	elegia
destil·lar	coliflor	mil·límetre
al·legar	il·lògic	mortadel·la
malenconia	il·luminar	alegria
excel·lent	maluc	polsa

Pàg. 204

- 6 Activitat oberta, que permet la lectura en veu alta i fer reflexions sobre els arguments utilitzats i la força de convicció que aporten els textos.

Pàg. 205

7 Solució orientativa:

- 1) Els hàbits ecològics s'han convertit en habituals per a bona part de la població.
- 2) ... la consciència ambiental actual és molt superior a la que hi havia a Catalunya fa deu o quinze anys.
- 3) Hi ha una certa banalització dels missatges [ecològics].
- 4) ... les persones madures i la gent gran tenen més consciència ecològica [que els joves].
- 5) ... en la nostra societat, vetllar per l'entorn ha de ser, també, fer sostenible el medi tecnificat.

Pàg. 206

8 Solució orientativa:

Estratègies

- Mostra circumstàncies favorables (*Justament el mes que ve...*).
- Remarca aspectes negatius d'altres opcions (... *sense cap empenta, pot tardar dècades i dècades a completar-se totalment...*).
- Fa concessions parcials (*Encara que, certament, tal com diu la regidora de Medi Ambient...*).

Arguments

- El bosc perdut era de gran riquesa ecològica.
- Sol, el bosc tardarà molt de temps a regenerar-se.
- Cal mantenir present el desastre ecològic.
- La presència de molta gent ajudarà a pressionar les autoritats per tal que es preocupin pel medi ambient.

9 Solució orientativa:

Hi trobem la implicació de l'emissor (per exemple, *farà un any del desastre ecològic que vam patir...*), el qual busca credibilitat (... *segons el Departament de Biologia de la Universitat Autònoma...*), i busca la implicació del re-

ceptor (*Recordareu que l'incendi...*). L'emissor pretén que tothom vagi a l'acte, així que ell mateix es mostra implicat i abraça els oients per tractar-los com a iguals en la voluntat de defensa del propi territori. Al mateix temps busca la credibilitat amb fonts d'autoritat per demostrar que el que diu no és fruit només de la seva pròpia implicació o passió.

Pàg. 207

10 Solució orientativa:

El text B usa un llenguatge positiu que anima els veïns a participar en la conservació del parc, mentre que el text A els fa sentir culpables per com el tracten. En general, es considera que el segon fullet seria més efectiu amb vista a l'acció.

11 Activitat oberta i amb molts aspectes que cal tenir en compte, cosa que reclamarà possiblement l'atenció i guia de l'ensenyant.

Pàg. 208

12 Els ítems de l'exemple proposat estan formulats en infinitiu, és a dir, en forma d'objectius operatius o de propòsits comunicatius. Pot ser una bona manera d'obtenir un guió eficient per a una exposició oral.

13 Introduir el discurs

- pel que fa a...
- quant a...
- en relació amb aquest punt...
- en referència a...
- si ara ens preguntem per a què...

Posar exemples

- per exemple...
- vet aquí uns casos concrets...
- vegem-ne unes mostres...
- heus aquí uns exemples...
- fixeu-vos en aquests detalls...

Expressar la finalitat

- per tal de...
- a fi que...
- amb l'objectiu de...

Resumir o sintetitzar

- en poques paraules...
- l'essencial és...
- doncs...
- finalment...
- només cal insistir en...
- tot plegat es pot resumir...

Pàg. 209

14 a) El príncep Felip passarà uns dies de vacances a Barcelona i visitarà les obres de reforma del Museu d'Història de Catalunya.

- b) El Sr. Ricard Anglès farà la presentació del seu nou llibre a l'Hotel Imperi i hi assistirà l'alcalde de Manresa, la senyora Marina Portell.
- c) L'Excel·lentíssim i Magnífic Rector de la Universitat, el senyor Martí Miquel, presidirà l'acte d'inauguració del curs acadèmic.
- d) El Síndic de Greuges de Catalunya investigarà les denúncies d'un grup de ciutadans interposades a diversos departaments de la Generalitat.

- 15**
a) per a / per a	i) Per
b) per / per	j) per / per a / per
c) per / per	k) per / per
d) per / per	l) per a / per
e) per	m) pel / per a
f) Per / per als / per	n) pel / Per
g) per a / per	o) per / per a / per
h) per / per als	p) per / pel

Pàg. 210

16 Activitat que clou la unitat i aconsegueix la tasca. Es podrien col·locar els fullets junts i en lloc visible. Les exposicions orals es podrien dur a terme mitjançant un acte formal que donés rellevància al contingut i permetés mostrar la versemblança de la tasca.

17 Valoració de les intervencions orals.

- 18**
- A) ficar-se'l a la butxaca
 - B) fer caure la balança
 - C) tenir al corrent
 - D) passar-s'ho bomba

Pàg. 211

- 19**
- fullet
 - capdavant
 - anomenat
 - entesa
 - taula
 - arrabassar
 - òrgan

- 20**
- a) *Mar* pot ser femení o masculí.
 - b) *Interrompre* és de la segona conjugació, per tant: *interrompo*.
 - c) Les dues formes són correctes en el present de subjuntiu.
 - d) Les dues formes són correctes.
 - e) *Prou*, perquè és invariable.
 - f) *Terraquí*.
 - g) El *paraigua*, perquè és singular.
 - h) Les dues són correctes: el verb *escollir* pot ser incoatiu o no.

Pàg. 212

21 Valoració dels aprenentatges de la unitat.

Si en voleu més... 3 minuts o 150 paraules

Són propostes de producció oral o escrita, que poden complementar els aprenentatges de la unitat.

Paraules d'arreu

Són textos que ajuden a descobrir l'etimologia de moltes paraules catalanes, conèixer punts de referència de la història universal i, en conseqüència, adonar-se de com n'és, d'important, preservar les paraules i expressions d'una llengua.